

«Չարգացման Հայկական Բանկ» ԲԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ

**2009թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	5
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	6
Հաշվետվություն դրամական միջոցների հոսքերի մասին	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	8
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	9

KPMG Armenia cjsc
8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
26/1 Vazgen Sargsyan Street
Yerevan 0010, Armenia

Քեյ-Փի-Էն-Ջի Արմենիա ՓԲԸ
ՀՀ, Երևան, 0010
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն,
8-րդ հարկ

Telephone Գեռախոս + 374 (10) 566 762
Fax Ֆաքս + 374 (10) 566 762
Internet Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Ջարգացման Հայկական Բանկ» ԲԲԸ
Տնօրենների խորհրդին

Ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ եզրակացություն

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Ջարգացման Հայկական Բանկ» ԲԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Բանկ») կից ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31-րդ դեկտեմբերի 2009թ., հաշվետու տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական ծանոթագրությունները:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Այս պատասխանատվությունն ենթադրում է սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման համար տեղին ներքին վերահսկողության համակարգի մշակում, ներդրում և կիրառում: Այս պատասխանատվությունը ենթադրում է նաև համապատասխան հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրություն և կիրառություն, ինչպես նաև ողջամիտ հաշվապահական գնահատականների օգտագործում:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք սույն ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրեցինք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի համապատասխան պահանջներին և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք՝ ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական ապացույցներ ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողությունից, ներառյալ խարդախությանը կամ սխալներով պայմանավորված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը՝ նպատակ ունենալով մշակել համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ կարծիք արտահայտել Բանկի ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների նպատակահարմարության, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր կարծիքի հիմք հանդիսանալու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Բանկի ֆինանսական վիճակը առ 31-ը դեկտեմբերի 2009թ., ինչպես նաև նրա գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

PP S. Gh

S. Gh

Էնդրյու Զոքաշեկ
Տնօրեն

Տիգրան Գասպարյան
Աուդիտի բաժնի ղեկավար

«Քեյ-Փի-Էս-Չի Արմենիա» ՓԲԸ
20 ապրիլի 2010թ.

*«Չարգացման Հայկական Բանկ» ԲԲԸ
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն
2009թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար*

	Ծնագ.	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ	4	2,049,903	1,609,824
Տոկոսային ծախս	4	(708,717)	(460,128)
Ջուտ տոկոսային եկամուտ		1,341,186	1,149,696
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	5	145,702	133,520
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս	6	(46,591)	(39,276)
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով զուտ եկամուտ		99,111	94,244
Ջուտ շահույթ/(վնաս) շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից		36,900	(2,749)
Ջուտ շահույթ փոխարժեքային տարբերություններից		173,365	172,242
Ջուտ շահույթ/(վնաս) վաճառքի համար մատչելի ակտիվներից	7	2,842	(810)
Այլ գործառնական եկամուտ	8	182,956	385,439
Այլ գործառնական ծախսեր	9	(16,203)	(21,545)
Գործառնական եկամուտ		1,820,157	1,776,517
Արժեզրկումից կորուստներ	10	(202,933)	(179,985)
Աշխատակազմի գծով ծախսեր	11	(417,606)	(398,748)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	12	(344,333)	(268,600)
Շահույթ մինչև հարկումը		855,285	929,184
Շահութահարկի գծով ծախս	13	(210,556)	(187,602)
Շահույթ		644,729	741,582
Այլ համապարփակ եկամուտ			
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ			
- Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի		5,847	670
- Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի		(2,274)	170
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից աճ			
- Հետաձգված հարկի հակադարձում		58,554	-
Այլ համապարփակ եկամուտ՝ առանց հարկերի		62,127	840
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ		706,856	742,422
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նուսրացված շահույթ, ՀՀ դրամով	29	813.35	1,008.38

5-ից 64-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են Տնօրենների խորհրդի կողմից 2010թ. ապրիլի 20-ին:

Պրն. Կարեն Սարգսյան
Գործադիր տնօրեն

Պրն. Պետրոս Կոլիկյան
Գլխավոր հաշվապահ

	Ծնթգ.	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ		610,480	292,482
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	14	1,625,983	1,364,412
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	15	2,749,809	472,153
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ			
- Բանկի կողմից պահվող	16	1,065,866	378,613
- Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված	16	-	390,376
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	17	502,083	571,691
Հաճախորդներին տրված վարկեր	18	12,700,623	10,511,478
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ			
- Բանկի կողմից պահվող	19	333,756	72,840
- Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված	19	-	540,109
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ			
- Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված	20	336,905	-
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	21	1,374,634	1,405,760
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ		872	-
Այլ ակտիվներ	22	339,399	82,058
Ընդամենը ակտիվներ		21,640,410	16,081,972
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	23	245	215,937
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	24	331,146	997,857
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	25	13,593,873	9,006,033
Այլ փոխառություններ	26	1,211,611	-
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		-	29,862
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	13	58,746	51,310
Այլ պարտավորություններ	27	36,160	35,613
Ընդամենը պարտավորություններ		15,231,781	10,336,612
ՄԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Բաժնետիրական կապիտալ	28	4,525,992	4,525,992
Էմիսիոն եկամուտ		30,670	30,670
Հողի և շենքերի վերագնահատումից աճ		407,389	360,103
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ		3,962	389
Զբաղիված շահույթ		1,440,616	828,206
Ընդամենը սեփական կապիտալ		6,408,629	5,745,360
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		21,640,410	16,081,972

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Ստացված տոկոսներ	2,007,245	1,496,785
Վճարված տոկոսներ	(671,455)	(442,389)
Ստացված զուտ կոմիսիոն և այլ վճարներ	145,702	133,520
Վճարված զուտ կոմիսիոն և այլ վճարներ	(46,591)	(39,276)
Չուտ մուտքեր/(վճարումներ) շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով	93,854	(2,749)
Չուտ մուտքեր արտարժույթով գործառնություններից	200,432	101,267
Չուտ մուտքեր վաճառքի համար մատչելի ակտիվներից	2,842	239
Չուտ այլ մուտքեր	167,014	363,889
Աշխատակազմի և այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի գծով վճարումներ	(697,167)	(578,275)
Գործառնական ակտիվների (աճ)/նվազում		
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	27,828	(113,739)
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	(1,171,848)	183,752
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	(332,352)	343,186
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	68,467	598,062
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(1,605,715)	(4,399,340)
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	299,578	491,562
Այլ ակտիվներ	(195,689)	16,633
Գործառնական պարտավորությունների աճ/(նվազում)		
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	(211,270)	(81,926)
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	(666,407)	102,245
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	2,999,222	2,071,010
Այլ պարտավորություններ	1,248	14,742
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր գործառնական գործունեությունից	414,938	259,198
Վճարված շահութահարկ	(176,193)	(180,787)
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից	238,745	78,411
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների ձեռքբերում	(336,905)	-
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(78,578)	(61,822)
Հիմնական միջոցների վաճառք	164	-
Ներդրումային գործունեությամբ օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր	(415,319)	(61,822)
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Չուտ մուտքեր այլ փոխառություններից	1,206,477	-
Մուտքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից	-	350,022
Վճարված շահաբաժիններ	(43,587)	(11,051)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից	1,162,890	338,971
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	986,325	355,560
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	724,127	(41,869)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ	1,614,626	1,300,935
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	3,325,078	1,614,626
37		

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	Բաժնետիրակ. կապիտալ հազ. դրամ	Էմիսիոն եկամուտ հազ. դրամ	Հողի և շենքերի վերագնահատումից ան հազ. դրամ	Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատմ. պահուստ հազ. դրամ	Զբաղյալած շահույթ հազ. դրամ	Ընդամենը կապիտալ հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2008թ.	4,206,640	-	371,371	(451)	86,407	4,663,967
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ						
Շահույթ	-	-	-	-	741,582	741,582
Այլ համապարփակ եկամուտ						
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի	-	-	-	670	-	670
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի	-	-	-	170	-	170
Վերագնահատումից անի մաշվածություն	-	-	(11,268)	-	11,268	-
Ընդամենը այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	(11,268)	840	11,268	840
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ	-	-	(11,268)	840	752,850	742,422
Թողարկված բաժնետոմսեր Հայտարարված շահաբաժիններ	319,352	30,670	-	-	-	350,022
	-	-	-	-	(11,051)	(11,051)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	4,525,992	30,670	360,103	389	828,206	5,745,360
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ						
Շահույթ	-	-	-	-	644,729	644,729
Այլ համապարփակ եկամուտ						
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի	-	-	-	5,847	-	5,847
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի	-	-	-	(2,274)	-	(2,274)
Վերագնահատումից անի մաշվածություն	-	-	(11,268)	-	11,268	-
Նախկինում հաշվանցված հետաձգված հարկի հակադարձում (ծմբգ. 13)	-	-	58,554	-	-	58,554
Ընդամենը այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	47,286	3,573	11,268	62,127
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ	-	-	47,286	3,573	655,997	706,856
Հայտարարված շահաբաժիններ	-	-	-	-	(43,587)	(43,587)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	4,525,992	30,670	407,389	3,962	1,440,616	6,408,629

Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Նախապատմություն

Հիմնական գործունեությունը

«Զարգացման Հայկական Բանկ» ԲԲԸ-ն (այսուհետ՝ Բանկ), նախկինում «Վերակառուցման և Զարգացման Բանկ»-ը, Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցվել է որպես բաց բաժնետիրական ընկերություն 1990թ-ին: Բանկն ունի բանկային գործունեություն իրագործելու լիցենզիա: 1995թ. նոյեմբերին Բանկը վերանվանվեց «Զարգացման Հայկական Բանկ» ԲԲԸ-ի: Բանկը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության ավանդների ապահովագրման պետական համակարգի անդամ: Բանկի հիմնական գործունեությունն ավանդների ներգրավումն ու հաճախորդների հաշիվների սպասարկումն է, վարկերի և երաշխիքների տրամադրումն է, վճարահաշվարկային գործառնությունների, ինչպես նաև արժեթղթերով ու արտարժույթով գործառնությունների իրականացումն է: Բանկի գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից (ՀՀ ԿԲ): Բանկն ունի Երևանում, Հայաստանի Հանրապետությունում տեղեկայված մեկ մասնաճյուղ: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, Պարոնյան փ. 21/1: Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների մեծամասնությունը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Տարվա ընթացքում Բանկի աշխատակիցների միջին թիվը կազմում էր 106 (2008թ-ին՝ 107):

Բաժնետերեր

Բանկի բաժնետերերի կազմը հետևյալն է՝ պրն. Ռուբեն Հայրապետյան (20.0%), պրն. Արայիկ Մեխակյան (16.9%), պրն. Գրիգոր Թերմենջյան (16.0%), պրն. Օնիկ Ալեքսանյան (10.2%), «Իսթինվեստոր» ՍՊԸ (9.4%) և այլ բաժնետերեր (27.5%):

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 36-ում:

Գործարար միջավայրը

Հայաստանում տեղի են ունեցել քաղաքական և տնտեսական փոփոխություններ, որոնք ազդեցություն են ունեցել և կշարունակեն ազդեցություն ունենալ այս միջավայրում գործող ձեռնարկությունների գործունեության վրա: Հետևաբար, Հայաստանի գործարար միջավայրում ծավալած գործունեությանը հատուկ են ռիսկեր, որոնք բնորոշ չեն այլ շուկաներին: Ի լրումն, կապիտալի և վարկային շուկաներում վերջերս դիտվող ճգնաժամը ավելի է բարձրացրել տնտեսական անորոշության մակարդակը գործարար միջավայրում: Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Բանկի գործառնությունների և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքներ

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն:

Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների և վաճառքի համար մատչելի ակտիվների, որոնք ներկայացված են իրական արժեքով և վերագնահատված արժեքով ներկայացված հողի ու շենքերի:

Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Բանկի ֆունկցիոնալ արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), քանի որ հանդիսանալով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը, դրամն արտացոլում է Բանկի գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը:

Դրամը հանդիսանում է նաև սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ի պահանջների համաձայն պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացմանը, ինչպես նաև պայմանական պարտավորությունների ու ակտիվների բացահայտմանը վերաբերող մի շարք գնահատումներ և ենթադրություններ: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Մասնավորապես, հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ գնահատման և կարևոր դատողությունների հետ կապված զգալի անորոշությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 18-ում՝ վարկերի արժեզրկման գնահատումների և ծանոթագրություն 21-ում՝ հողի և շենքերի վերագնահատման պահուստի հետ կապված:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս հետևողականորեն կիրառվել է ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները նկարագրված են սույն ծանոթագրության վերջում:

Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են համապատասխան ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ

սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով փոխարժեքային տարբերություններից ստացված շահույթը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է ժամանակաշրջանի սկզբում ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույքի ու ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարումների ճշգրտումով ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև տարբերությունը: Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք չափվում են իրական արժեքով, վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Վերափոխարկման հետևանքով առաջացած արտարժույթային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ վաճառքի համար մատչելի բաժնային գործիքների վերափոխարկման արդյունքում առաջացած տարբերությունների, որոնք ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում: Սկզբնական արժեքով ներկայացված, արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Բանկի կողմից դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում կանխիկ դրամական միջոցները, առևտրային բանկերում և ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված նոստրո հաշիվները: ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված պարտադիր պահուստը չի համարվում դրամական միջոցների համարժեք՝ վերջինիցս միջոցների ելքագրման սահմանափակման պատճառով:

Ֆինանսական գործիքներ

Դասակարգում

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքները, իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ, որոնք՝

- հիմնականում ձեռք են բերվել կամ առաջացել են մոտ ապագայում վաճառելու կամ հետ գնելու նպատակով,
- կազմում են միասին կառավարվող որոշված ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մաս, որի համար առկա է վկայություն կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի ուղիների վերաբերյալ,
- հանդիսանում են ածանցյալ ֆինանսական գործիք (բացառությամբ այն ածանցյալ գործիքների, որոնք նախատեսված են և հանդիսանում են արդյունավետ հեջավորման գործիքներ), կամ
- սկզբնական ճանաչման պահին Բանկի կողմից նախատեսվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ:

Բանկը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ստորև ներկայացված պայմաններից մեկի բավարարման դեպքում:

- ակտիվները կամ պարտավորությունները կառավարվում և գնահատվում են իրական արժեքի հիմունքով,
- նախատեսումը վերացնում կամ էականորեն նվազեցնում է հաշվապահական անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային այլ հանգամանքներում, կամ
- ակտիվը կամ պարտավորությունը ներառում է պարունակվող ածանցյալ գործիք, որը էականորեն ձևափոխում է դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք այլապես կպահանջվեին պայմանագրի համաձայն:

Պոտենցիալ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (դրական իրական արժեք) առևտրային նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև ձեռք բերված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես ակտիվ: Պոտենցիալ ոչ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (բացասական իրական արժեք) առևտրային նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև տրամադրված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես պարտավորություն:

Տրամադրված վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք չունեն գնանշվող շուկայական գին գործող շուկայում, բացառությամբ այն գործիքների՝

- որոնց Բանկը մտադիր է անմիջապես կամ կարճ ժամկետում վաճառել,
- որոնց Բանկը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- որոնց Բանկը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնց գծով Բանկը չի փոխհատուցի իր բոլոր սկզբնական ներդրումները՝ վճարունակության անկարողությունից տարբեր այլ պատճառներով:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով և ֆիքսված մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք Բանկը մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը, բացառությամբ այն ներդրումների՝

- որոնց սկզբնական ճանաչման պահին Բանկը նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- որոնց Բանկը նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնք համապատասխանում են տրամադրված վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են այնպիսի ֆինանսական ակտիվներ, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես տրամադրված վարկեր ու դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ:

Ֆինանսական գործիքների համապատասխան դասակարգումը ղեկավարությունը որոշում է սկզբնական ճանաչման պահին: Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները և որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ նախատեսված գործիքները սկզբնական ճանաչման պահին չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դասից: Ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է վարկերի և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը, կարող է վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների կամ վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքների դասից, եթե Բանկը մտադիր է և ի վիճակի է պահել այդ գործիքները մոտ ապագայում կամ մինչև մարման ժամկետը: Այլ ֆինանսական գործիքները կարող են վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դասից միայն հազվագյուտ հանգամանքներում: Հազվագյուտ հանգամանքներն ի հայտ են գալիս եզակի արտասովոր դեպքի արդյունքում, որը գրեթե անհավանական է, որ կկրկնվի մոտ ապագայում:

Ճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Բանկը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով գնումները հաշվառվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվի դրությամբ:

Չափում

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով, իսկ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները, ներառյալ ակտիվ համարվող ածանցյալ գործիքները, չափվում են իրական արժեքով՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք կարող են առաջանալ վաճառքի կամ այլ օտարման հետ կապված, բացառությամբ՝

- վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- բաժնային գործիքներում ներդրումների, որոնք գործող շուկայում չունեն գնանշվող շուկայական գին, որոնց իրական արժեքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել և որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, բացառությամբ այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք նախատեսված են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող և այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պահանջները: Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հավելավճարները և զեղչերը, ներառյալ գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսումները, ընդգրկված են համապատասխան գործիքի հաշվեկշռային արժեքում և ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եթե դիտարկելի շուկայական տվյալների հիման վրա կատարած գնահատումը վկայում է սկզբնական ճանաչման պահին արժեքի համեմատ ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքի աճի կամ նվազման մասին, ապա այդ աճից/նվազումից ստացված շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում: Եթե սկզբնական շահույթի կամ վնասի գումարը գնահատվում է հիմք ընդունելով ոչ միայն դիտարկելի շուկայական տվյալները, ապա այս շահույթը կամ վնասը համարվում է հետաձգված և համապատասխան հիմունքով ճանաչվում է ակտիվի կամ պարտավորության օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կամ ճանաչվում են շուկայական տվյալների դիտարկելի դառնալու, կամ ակտիվի կամ պարտավորության օտարման պահին:

Իրական արժեքի չափման սկզբունքներ

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը հիմնված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշվող շուկայական գնի վրա՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները: Եթե գնանշվող շուկայական գինը առկա չէ, գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնահատման մեթոդիկաների միջոցով՝ որպես մուտքային տվյալներ առավելագույնս օգտագործելով շուկայական տվյալները: Նման գնահատման մեթոդիկաները ներառում են հղումը շուկայում վերջերս կատարված «անկախ կողմերի միջև գործարքներին», մեկ այլ էականորեն չտարբերվող գործիքի ընթացիկ շուկայական արժեքներին, գեղջված դրամական միջոցների հոսքերին և օպցիոնների գնորոշման մոդելներին, ինչպես նաև այլ մեթոդիկաներին, որոնք սովորաբար օգտագործվում են շուկայի մասնակիցների կողմից գործիքի գինը որոշելու համար:

Դրամական միջոցների գեղջված հոսքերի մեթոդիկայի օգտագործման դեպքում դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը հիմնվում են ղեկավարության գնահատականի վրա, իսկ գեղջման դրույքը նմանատիպ պայմաններով գործիքի համար կիրառվող շուկայական համապատասխան տոկոսադրույքն է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Գնորոշման մոդելների կիրառման դեպքում, մոդելում օգտագործվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շուկայական տվյալները:

Բորսաներում չըջանառվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը գնահատվում է այն գումարի չափով, որը Բանկը կստանա կամ կվճարի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պայմանագրի գործողությունը դադարեցնելու դեպքում՝ հաշվի առնելով շուկայի ներկա պայմանները, ներկա պահին պայմանագրային կողմերի վճարունակությունը և իր սեփական վարկային ռիսկը:

Հետագա չափման հետևանքով առաջացած շահույթ և վնաս

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է հետևյալ կերպ.

- շահույթում կամ վնասում ճանաչվում է այն ֆինանսական գործիքի գծով շահույթը կամ վնասը, որը դասակարգված է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է սեփական կապիտալում՝ որպես այլ համապարփակ եկամուտ (բացառությամբ արժեգրկումից կորուստների և վաճառքի համար մատչելի պարտքային ֆինանսական գործիքների գծով փոխարժեքային տարբերություններից առաջացած շահույթի և վնասի), մինչև որ նշված ակտիվն ապաճանաչվում է և այդ պահին կուտակված շահույթը կամ վնասը, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում, ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ ստացվելու ժամանակ և հաշվարկվում են կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, երբ ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունն ապաճանաչվում է կամ արժեգրկվում է, ինչպես նաև՝ ամորտիզացիայի հաշվարկի ընթացքում:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է, երբ ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու իրավունքների գործողության ժամկետը լրացել է կամ երբ Բանկը փոխանցել է ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները: Բոլոր իրավունքները կամ պարտավորությունները, որոնք առաջացել կամ պահպանվել են փոխանցման ժամանակ, ճանաչվում են առանձին՝ որպես ակտիվներ կամ պարտավորություններ: Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ մարվում է:

Բանկը որոշ ակտիվներ ապաճանաչում է նաև այն դեպքում, երբ դուրս է գրում անհավաքագրելի ճանաչված ակտիվներին վերաբերող մնացորդները:

Հետզնման և հակադարձ հետզնման պայմանագրեր

Վաճառքի և հետզնման պայմանագրերով («ռեպո») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարքներ, որի դեպքում արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, իսկ պայմանագրային կողմի պարտավորությունը ներառվում է ռեպո գործարքների գծով վճարվելիք գումարների կազմում: Վաճառքի և հետզնման գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային ծախս և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում ռեպո պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Վերավաճառքի նպատակով հակադարձ հետզնման պայմանագրերով («հակադարձ ռեպո») ձեռք բերված արժեթղթերը գրանցվում են որպես հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ: Ձեռքբերման և վերավաճառքի գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային եկամուտ և ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում ռեպո պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե հետադարձ վաճառք նախատեսող պայմանագրի շրջանակներում գնված ակտիվները վաճառվում են երրորդ անձանց, ապա արժեթղթերը վերադարձնելու պարտավորությունն արտացոլվում է որպես առևտրային նպատակներով պահվող պարտավորություն և չափվում է իրական արժեքով:

Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվելով գուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը գուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

Հիմնական միջոցներ

Մեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները, բացառությամբ հողի և շենքերի, որոնք արտացոլված են վերագնահատված արժեքով, ինչպես ներկայացված է ստորև:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

Վարձակալված ակտիվներ

Այն վարձակալությունը, որի դեպքում Բանկին են փոխանցվում ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, հանդիսանում է ֆինանսական վարձակալություն: Ֆինանսական վարձակալությամբ ձեռք բերված սարքավորումները ներկայացված են իրական արժեքից և վարձակալության սկզբում վարձակալության նվազագույն վճարների ներկա արժեքից նվազագույնով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Վերագնահատում

Հողը և շենքերն ենթակա են վերագնահատման կանոնավոր հիմունքով: Վերագնահատման հաճախականությունը կախված է վերագնահատման ենթակա հողի և շենքերի իրական արժեքների շարժից: Երբ հողի և շենքի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով աճում է, աճը ճանաչվում է որպես այլ համապարփակ եկամուտ՝ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում: Սակայն եթե այդ աճը վերականգնում է նույն ակտիվի շահույթում կամ վնասում ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած նվազումը, ապա այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Երբ հողի և շենքի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով նվազում է, նվազումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Սակայն եթե այդ նվազումը վերականգնում է նույն ակտիվի սեփական կապիտալում որպես այլ համապարփակ եկամուտ ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած աճը, ապա այն ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռքբերման պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Վարձակալված միջոցների բարելավումների գծով մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետից և վարձակալության գործողության ժամկետից նվազագույնի ընթացքում: Հողի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

– շենքեր	20-50 տարի
– տնտեսական գույք	5 տարի
– համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ	5-20 տարի
– փոխադրամիջոցներ	5 տարի
– այլ	5-20 տարի
– վարձակալված միջոցների բարելավումներ	10 տարի

Ոչ նյութական ակտիվներ

Բանկի կողմից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Համակարգչային ծրագրերի լիցենզիաների ձեռք բերման ծախսերը կապիտալացվում են որպես առանձին ծրագրի ձեռքբերման և ներդրման ծախսեր:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

- համակարգչային ծրագրեր 10 տարի
- այլ 10 տարի

Վաճառքի նպատակներով պահվող ակտիվներ

Ոչ ընթացիկ ակտիվները կամ այնպիսի ակտիվներից և պարտավորություններից բաղկացած օտարման ենթակա խմբերը, որոնց վերադարձն ակնկալվում է հիմնականում վաճառքի, այլ ոչ՝ շարունակական օգտագործման միջոցով, դասակարգվում են որպես վաճառքի համար նախատեսված: Անմիջապես նախքան որպես վաճառքի համար նախատեսված դասակարգումը, ակտիվները կամ օտարման ենթակա խմբի բաղադրիչները վերաչափվում են համաձայն Բանկի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության պահանջների: Այնուհետև, որպես կանոն, ակտիվները կամ օտարման ենթակա խմբի բաղադրիչները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի ծախսերը, նվազագույնով:

Արժեզրկում

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են վարկերը և այլ դեբիտորական պարտքերը («վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»): Բանկը վերանայում է իր վարկերը և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկումը կանոնավոր հիմունքով գնահատելու նպատակով: Վարկը կամ դեբիտորական պարտքը արժեզրկվում է, և արժեզրկումից կորուստներ ճանաչվում են այն և միայն այն դեպքում, երբ առկա է անկողմնակալ վկայություն սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ ավելի դեպքերի արդյունք հանդիսացող արժեզրկման մասին, և այդ դեպքը (կամ դեպքերը) ազդեցություն ունի վարկի գծով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը վարկառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները վարկառուի կողմից, վարկի կամ փոխառության պայմանների այնպիսի վերանայում, որը Բանկն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, արժեթղթի ակտիվ շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ դիտարկելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանների փոփոխությունը:

Նախևառաջ Բանկը գնահատում է, թե արդյոք գոյություն ունի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն առանձին-առանձին այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի են, և առանձին-առանձին կամ խմբային այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի չեն: Եթե Բանկը որոշում է, որ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն առկա չէ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի համար՝ լինի այն զգալի թե՛ ոչ, ապա այն այդ վարկը ներառում է պարտքային ռիսկի համանման բնութագիր ունեցող վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և կատարում է խմբային գնահատում՝ արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնց գծով առանձին իրականացվել է արժեզրկման ուսումնասիրություն և որոնց գծով ճանաչվել են կամ շարունակվում են ճանաչվել արժեզրկման կորուստներ, ներառված չեն արժեզրկման խմբային գնահատման մեջ:

Եթե առկա է վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում է որպես վարկի կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և այդ վարկի կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի, ներառյալ երաշխիքների գծով ստացվելիք գումարների և գրավի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը: Պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը և նախկին վնաս կրելու փորձը, որոնք ճշգրտվել են ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող համապատասխան դիտարկելի տվյալների հիման վրա, հանդիսանում են դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի գնահատման հիմք:

Որոշ դեպքերում վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկման կորստի գումարը գնահատելու համար պահանջվող տեղեկատվությունը կարող է սահմանափակ լինել կամ այլևս ամբողջությամբ չհամապատասխանել ներկա հանգամանքներին: Սա կարող է լինել այն դեպքում, երբ վարկառուն ֆինանսական դժվարություններ ունի և Բանկի տրամադրության տակ կան քիչ տվյալներ համանման վարկառուների մասին: Այս դեպքերում արժեզրկումից կորստի գումարը Բանկը գնահատում է ելնելով իր փորձից ու դատողություններից:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում են այնքանով, որքանով փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը կարելի է անկողմնակալորեն կապել արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը:

Այն դեպքերում, երբ վարկի հավաքագրումը հնարավոր չէ, վարկը դուրս է գրվում ի հաշիվ արժեզրկման գծով ձևավորված համապատասխան պահուստի: Բանկը վարկի մնացորդը (և արժեզրկման գծով ձևավորված ցանկացած պահուստները) դուրս է գրում, երբ ղեկավարությունը որոշում է, որ վարկն ենթակա չէ հավաքագրման և վարկի վերադարձի ուղղությամբ ձեռնարկվել են բոլոր անհրաժեշտ քայլերը:

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են վաճառքի համար մատչելի ակտիվներում ընդգրկված չգնանշվող բաժնային գործիքները, որոնք չեն հաշվառվում իրական արժեքով, քանի որ այն հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել: Եթե առկա է այդ ներդրումների գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարն իրենից ներկայացնում է ներդրման հաշվեկշռային արժեքի և համանման ֆինանսական ակտիվների ներկա շուկայական հատույցադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը:

Այս ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և ենթակա չեն հակադարձման:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված կուտակված վնասը փոխանցելով շահույթի կամ վնասի կազմ՝ որպես վերադասակարգման ճշգրտում: Կուտակված վնասը, որը համապարփակ եկամտից վերադասակարգվում է շահույթի կամ վնասի, հանդիսանում է ձեռքբերման արժեքի՝ հանած մայր գումարի մարումները ու մաշվածությունը, և ընթացիկ իրական արժեքի՝ հանած նախկինում շահույթում կամ վնասում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները, միջև տարբերությունը: Ժամանակային արժեքին վերագրելի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններն արտացոլվում են որպես տոկոսային եկամտի բաղադրիչ:

Վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեթղթում կատարած ներդրման իրական արժեքի էական կամ երկարաժամկետ նվազումը դրա սկզբնական արժեքից հանդիսանում է արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն:

Եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթի իրական արժեքն աճում է և այդ աճը հնարավոր է անկողմնակալորեն կապել շահույթում կամ վնասում արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած դեպքին, ապա արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, իսկ հակադարձված գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Այնուհանդերձ, արժեզրկված, վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթի իրական արժեքի ցանկացած հետագա վերականգնումը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում:

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի ծախսերը և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղչվում են իրենց ներկա արժեքով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը գեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքից մեծապես անկախ և դրամական միջոցների ներհոսք չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի՝ առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլինի:

Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ Բանկը որպես անցյալ դեպքերի արդյունք ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն էական է, պահուստները որոշվում են գեղչելով ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ օգտագործելով գեղչման մինչև հարկումը գործող այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և, անհրաժեշտության դեպքում՝ պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը:

Վերակառուցման գծով պահուստը ճանաչվում է, երբ Բանկը հաստատում է վերակառուցման մանրամասն ու պաշտոնական ծրագիրը, և վերակառուցումն արդեն սկսվել է կամ դրա մասին հրապարակայնորեն հայտարարվել է: Հետագա գործառնական ծախսերի գծով պահուստ չի ձևավորվում:

Վարկավորման պարտավորվածություններ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկը հանձն է առնում վարկավորման պարտավորվածություններ, որոնք ներառում են չօգտագործված վարկային պարտավորվածությունները, ակրեդիտիվները և երաշխիքները ու տրամադրում է վարկային ապահովագրության այլ տեսակներ:

Ֆինանսական երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են պայմանագրեր, որոնք պարտավորեցնում են Բանկին կատարել որոշակի վճարումներ, փոխհատուցելու համար երաշխիքի սեփականատիրոջ այն վնասները, որոնք նա կկրեր, եթե առանձին պարտատերն ի վիճակի չլիներ կատարել վճարումները պարտքային գործիքի պայմաններով նախատեսված ժամկետներում:

Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորությունն սկզբնապես ճանաչվում է իրական արժեքով, հաշվի չառնելով գործարքի հետ կապված ծախսումները, և հետագայում չափվում է երկու մեծություններից առավելագույնով՝ սկզբնապես ճանաչված գումարը՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան կամ երաշխիքի գծով կորուստների պահուստը: Ֆինանսական երաշխիքների գծով կորուստների պահուստը և վարկավորման այլ պարտավորվածությունները ճանաչվում են, երբ գոյություն ունի վնաս կրելու հավանականություն և այդ վնասը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորությունները և վարկավորման այլ պարտավորվածությունների գծով պահուստները ներառվում են այլ պարտավորությունների կազմում:

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ:

Արտոնյալ բաժնետոմսեր

Արտոնյալ բաժնետիրական կապիտալը, որը մարման ենթակա չէ, դասակարգվում է որպես սեփական կապիտալ:

Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Բանկի կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոններով ու կանոնակարգերով:

Սովորական բաժնետոմսերի շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակահատվածում, երբ հայտարարվում են:

Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ եկամտի միավորներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտի կազմում կամ ուղղակիորեն՝ սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա շահութահարկի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են օգտագործելով հաշվեկշռային պարտավորության մեթոդը՝ հիմնվելով ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակներով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների ու հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների վրա: Ժամանակավոր տարբերություններ չեն սահմանվում հարկային նպատակներով չնվազեցվող գույքի համար, ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման համար, որը չի ազդում հաշվապահական հաշվառման կամ հարկվող շահույթի վրա: Ժամանակավոր տարբերություններ չեն սահմանվում դուստր ընկերություններում և ասոցիացված կազմակերպություններում կատարած ներդրումների համար, որտեղ մայր ընկերությունը կարող է վերահսկել ժամանակավոր տարբերության հակադարձման ժամկետները և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի հակադարձվի մոտ ապագայում: Հետաձգված հարկի գումարը հիմնված է ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքի իրացման կամ մարման ակնկալվող մեթոդի վրա՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

Եկամտի և ծախսի ճանաչում

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը:

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով հաշվեգրված գեղչերը և հավելավճարները ճանաչվում են շահույթում՝ հանած շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից ստացված վնասը:

Վարկերի տրամադրման, սպասարկման և այլ վճարները, որոնք հարակից ուղղակի ծախսերի հետ դիտարկվում են որպես վարկի ընդհանուր շահութաբերության անբաժան մաս, հետաձգվում են և ամորտիզացվում են տոկոսային եկամտի կազմում ֆինանսական գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Կոմիսիոն և այլ վճարները, այլ եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ համապատասխան ծառայությունը տրամադրելիս:

Շահաբաժինների տեսքով եկամուտը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ շահաբաժնի հայտարարման օրը:

Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ

Բանկը ներկայացնում է մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նոսրացված շահույթի մասին տեղեկատվություն իր սովորական բաժնետոմսերի համար: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթը հաշվարկվում է Բանկի սովորական բաժնետոմսերի տիրապետողներին վերագրվող շահույթը կամ վնասը բաժանելով այդ ժամանակաշրջանի ընթացքում շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թվին՝ սեփական բաժնետոմսերի քանակի ճշգրտումով: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող նոսրացված շահույթը հաշվարկելու նպատակով Բանկը ճշգրտում է իր սովորական բաժնետոմսերի տիրապետողներին վերագրվող շահույթը կամ վնասը և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետոմսերի կշռված միջին թվը՝ սեփական բաժնետոմսերի քանակի ճշգրտումով՝ բոլոր նոսրացնող պոտենցիալ սովորական բաժնետոմսերի ազդեցությունը հաշվի առնելու համար:

Սեզոնային հաշվետվություններ

Գործառնական սեզոնները Բանկի բաղադրիչն է, որը ներգրավված է ձեռնարկատիրական գործունեություններում, որոնցից այն կարող է վաստակել հասույթներ և կրել ծախսեր (ներառյալ Բանկի այլ բաղադրիչների հետ գործառնություններին վերաբերող հասույթները և ծախսերը): Գործառնական սեզոնների գործառնական արդյունքները կանոնավոր կերպով վերանայվում են Բանկի գլխավոր գործառնական որոշում կայացնողի կողմից՝ սեզոններին միջոցների բաշխման վերաբերյալ որոշում կայացնելու և դրա գործունեության արդյունքները գնահատելու նպատակով: Գործառնական սեզոնների գծով առկա է առանձին ֆինանսական տեղեկատվություն:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

2009թ. հունվարի 1-ից Բանկն ընդունեց ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» վերանայված ստանդարտը (որը գործում է 2009թ. հունվարի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Արդյունքում, «Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը» փոխարինվեց «Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությամբ», որը ներառում է նաև ոչ սեփականատերերի հետ կապված սեփական կապիտալում տեղի ունեցած փոփոխությունները, այդ թվում՝ վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատումը և հողի ու շենքերի վերագնահատումը: «Հաշվապահական հաշվեկշիռը» վերանվանվեց «Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության», իսկ «Դրամական միջոցների մասին հաշվետվությունը»՝ «Հաշվետվության դրամական միջոցների հոսքերի մասին»: Վերանայված ՀՀՄՍ 1-ի համաձայն ամենավաղ համեմատական ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը ներկայացվում է, երբ կազմակերպությունը վերահաշվարկում է համեմատական տեղեկատվությունը վերադասակարգումների, հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների կամ սխալների ճշգրտման պատճառով:

2009թ. հունվարի 1-ից Բանկն ընդունեց ՖՀՄՍ 8 «Գործառնական սեզմենտներ» ստանդարտը (որը գործում է 2009թ. հունվարի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Վերանայված ստանդարտը ներկայացնում է դեկավարության մոտեցումը սեզմենտային հաշվետվություններին և պահանջում է բացահայտել սեզմենտային տեղեկատվությունը՝ հիմք ընդունելով Բանկի գլխավոր գործառնական որոշում կայացնողի կողմից կանոնավոր կերպով վերանայվող ներքին հաշվետվությունները՝ յուրաքանչյուր սեզմենտի գործունեության արդյունքները գնահատելու և դրան միջոցների բաշխման վերաբերյալ որոշում կայացնելու նպատակով:

Բազմաթիվ «ՖՀՄՍ-ների բարեփոխումներ» կիրառվել են առանձին՝ յուրաքանչյուր ստանդարտի հիմունքով:

Դեռևս չընդունված նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ չէին գործում 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Բանկի գործունեության վրա: Բանկը մտադիր է ընդունել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ: Բանկը դեռևս չի վերլուծել այս նոր ստանդարտների և փոփոխությունների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- Վերանայված ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» (2009թ.) ստանդարտը (որը գործում է 2011թ. հունվարի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար) ներկայացնում է կապակցված կողմերի հետ գործարքների և դրանց մնացորդների բացահայտման հիմնական պահանջների հետ կապված բացառություն, ներառյալ պարտավորվածությունները, կառավարությանն առնչություն ունեցող կազմակերպությունների համար: Ի լրումն, ստանդարտը վերանայվել է ներկայացման որոշ պահանջներ հեշտացնելու նպատակով, որոնք նախկինում փոխադարձ չէին հանդիսանում: Վերանայված ստանդարտը պետք է կիրառվի հետադարձ հիմունքով:
- ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտը կգործի 2013թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը կիրառարակվի մի քանի փուլերով, և ենթադրվում է, որ կփոխարինի ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում» ստանդարտը ծրագրի ավարտից հետո՝ մինչև 2010թ. վերջը: ՖՀՄՍ 9-ի հրապարակման առաջին փուլը, որը վերաբերում է ֆինանսական ակտիվների ճանաչմանը և չափմանը, ավարտվեց 2009թ. նոյեմբերին: Բանկն ընդունում է, որ նոր ստանդարտը նախատեսում է բազմաթիվ փոփոխություններ ֆինանսական գործիքների հաշվառման համար և հավանական է, որ էական ազդեցություն կունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Այս փոփոխությունների ազդեցությունը կվերլուծվի ստանդարտի հաջորդ փուլերի հրապարակմանը զուգընթաց:
- ՖՀՄՍ 5 «Վաճառքի նպատակներով պահվող ակտիվներ և դադարեցված գործառնություններ» ստանդարտի փոփոխությունները (որոնք գործում են 2009թ. հուլիսի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար) պարզաբանում են ակտիվների և պարտավորությունների դասակարգման հիմունքները՝ դուստր ընկերության օտարման ժամանակ:

Բազմաթիվ «ՖՀՄՍ-ների բարեփոխումները», որոնք հանգեցնում են ներկայացման, ճանաչման կամ չափման հետ կապված հաշվառման փոփոխությունների, ուժի մեջ կմտնեն 2010թ. հունվարի 1-ից ոչ շուտ:

4 Չուտ տոկոսային եկամուտ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,876,503	1,461,953
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	87,142	102,031
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	34,767	15,294
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	29,158	20,968
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	20,048	8,109
Աժութային ավույեր	1,818	1,469
Սինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	467	-
	2,049,903	1,609,824
Տոկոսային ծախս		
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	(649,467)	(430,367)
Այլ փոխառություններ	(34,706)	-
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	(17,917)	(22,673)
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	(105)	(3,738)
Այլ	(6,522)	(3,350)
	(708,717)	(460,128)
Չուտ տոկոսային եկամուտ	1,341,186	1,149,696

5 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Պլաստիկ քարտերի սպասարկման վճարներ	47,464	39,043
Կանխիկացման վճարներ	38,605	32,905
Վճարահաշվարկային գործառնությունների վճարներ	28,338	29,399
Վարկավորման գործարքների վճարներ	11,189	18,370
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	8,436	4,114
Այլ	11,670	9,689
	145,702	133,520

6 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Պլաստիկ քարտեր	24,485	20,257
Վճարահաշվարկային գործառնությունների վճարներ	11,296	9,685
Կանխիկացման վճարներ	4,690	4,214
Դրամական միջոցների տեղափոխման ծախսեր	3,512	3,030
Այլ	2,608	2,090
	46,591	39,276

7 Չուտ շահույթ/(վնաս) վաճառքի համար մատչելի ակտիվներից

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Պարտքային գործիքներ	2,595	(810)
Բաժնային գործիքներ	247	-
	2,842	(810)

8 Այլ գործառնական եկամուտ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Դուրս գրված վարկերի վերականգնում	-	316,947
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	175,046	61,423
Այլ	7,910	7,069
	182,956	385,439

9 Այլ գործառնական ծախսեր

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Վճարումներ Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամին	11,368	8,170
Վնաս գրավի տնօրինման արդյունքում առաջացած հիմնական միջոցների օտարումից	-	12,535
Տույժեր և տուգանքներ	-	501
Այլ	4,835	339
	16,203	21,545

10 Արժեզրկումից կորուստներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Հաճախորդներին տրված վարկեր	202,933	179,985

11 Աշխատակազմի գծով ծախսեր

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների փոխհատուցումներ	381,342	363,834
Աշխատավարձին վերաբերող հարկեր	36,264	34,914
	417,606	398,748

12 Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	91,623	89,073
Բարեգործություն և հովանավորություն	64,100	-
Կապի և տեղեկատվական ծառայություններ	32,222	30,165
Մասնագիտական ծառայություններ	27,556	24,404
Վերանորոգման և պահպանման ծախսեր	24,676	24,544
Հարկեր, բացառությամբ շահութահարկի	24,465	25,396
Վարձակալություն	24,130	24,693
Անվտանգություն	14,993	14,671
Գովազդ և շուկայավարում	8,549	7,751
Գրասենյակային ծախսեր	3,780	5,504
Գործուղման ծախսեր	586	1,466
Այլ	27,653	20,933
	344,333	268,600

13 Շահութահարկի գծով ծախս

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	145,460	191,514
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	65,096	(3,912)
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	210,556	187,602

Ընթացիկ հարկի համար Բանկի նկատմամբ կիրառելի հարկային դրույքը կազմում է 20% (2008թ-ին՝ 20%): Հետաձգված հարկի գծով Բանկը կիրառել է 20% հարկային դրույք (2008թ-ին՝ 20%):

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2009թ. հազ. դրամ	%	2008թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ մինչև հարկումը	855,285		929,184	
Շահութահարկի հաշվարկ կիրառելի հարկային դրույքով	171,057	20%	185,837	20%
Չնվազեցվող ծախսեր	39,499	5%	1,765	0%
	210,556	25%	187,602	20%

Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակներով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների ու հարկային նպատակներով օգտագործվող արժեքների ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Այս նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները, որոնց գործողության ժամկետը համաձայն գործող օրենսդրության սահմանափակ չէ, ներկայացված են ստորև՝ հարկման արդյունքում ձևավորված կուտակային արժեքով:

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2009թ.	2008թ.	2009թ.	2008թ.	2009թ.	2008թ.
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	-	-	(5,822)	(793)	(5,822)	(793)
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	675	(3,697)	-	(3,697)	675
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	339	(48,579)	-	(48,579)	339
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	-	(4,476)	(779)	(4,476)	(779)
Հիմնական միջոցներ	-	947	-	(55,019)	-	(54,072)
Այլ պարտավորություններ	6,356	5,510	(2,528)	(2,190)	3,828	3,320
Ճանաչված զուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ / (պարտավորություններ)	6,356	7,471	(65,102)	(58,781)	(58,746)	(51,310)

Ստորև ներկայացված է ժամանակավոր տարբերությունների շարժը 2009թ. և 2008թ. ընթացքում:

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2009թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ եկամտի կազմում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	(793)	(5,029)	-	(5,822)
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	675	(4,372)	-	(3,697)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	339	(48,918)	-	(48,579)
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	(779)	(2,803)	(894)	(4,476)
Հիմնական միջոցներ	(54,072)	(4,482)	58,554	-
Այլ պարտավորություններ	3,320	508	-	3,828
	(51,310)	(65,096)	57,660	(58,746)

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2008թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ եկամտի կազմում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	(703)	(90)	-	(793)
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	983	(308)	-	675
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	339	-	339
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	113	(682)	(210)	(779)
Հիմնական միջոցներ	(57,261)	3,189	-	(54,072)
Այլ պարտավորություններ	1,856	1,464	-	3,320
	(55,012)	3,912	(210)	(51,310)

Այլ համապարփակ եկամտի կազմում ճանաչված շահութահարկ

Ստորև ներկայացված են այլ համապարփակ եկամտի տարրերին վերաբերող հարկային հետևանքները:

հազ. դրամ	2009թ.			2008թ.		
	Գումարը մինչև հարկումը	Հարկի գծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո	Գումարը մինչև հարկումը	Հարկի գծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	7,309	(1,462)	5,847	837	(167)	670
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	(2,842)	568	(2,274)	213	(43)	170
Հետսաձգված հարկի հակադարձում	-	58,554	58,554	-	-	-
Այլ համապարփակ եկամուտ	4,467	57,660	62,127	1,050	(210)	840

2009թ-ին հրապարակվեց Պետական եկամուտների կոմիտեի մեկնաբանությունը հիմնական միջոցների վերագնահատման արդյունքների վերաբերյալ: Համաձայն այս մեկնաբանության հայկական բանկերին թույլ է տրվում օգտագործել վերագնահատման արդյունքները հարկային նպատակների համար: 2009թ-ին Բանկն ընդունեց նոր մեկնաբանությունը և հակադարձեց 58,554 հազար դրամ գումարով նախկինում ճանաչված հետսաձգված հարկային պարտավորությունը, որը գրանցվել էր ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակներով օգտագործվող հողի և շենքերի հաշվեկշռային արժեքների ու հարկային բազայի հաշվարկման համար օգտագործվող դրանց արժեքների միջև ժամանակավոր տարբերությունների հետ կապված:

14 ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Նոստրո հաշիվներ	1,446,907	1,157,508
ՀՀ ԿԲ-ում ավանդագրված միջոցներ	179,076	206,904
	1,625,983	1,364,412

Նոստրո հաշիվներն իրենցից ներկայացնում են վճարհաշվարկային գործունեությանը վերաբերող ՀՀ ԿԲ-ում պահվող մնացորդները: Նոստրո հաշիվները ներառում են անտոկոս նվազագույն պարտադիր պահուստը, որը հաշվարկվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կանոնակարգերի համաձայն՝ ներգրավված միջոցների 8%-ից 12%-ի չափով: Այս ավանդների ելքագրումը սահմանափակված չէ, սակայն նվազագույն մնացորդը չպահպանելու դեպքում Բանկի նկատմամբ կարող են կիրառվել որոշակի տուգանքներ:

ՀՀ ԿԲ-ում ավանդագրված միջոցներն իրենցից ներկայացնում են ՀՀ ԿԲ-ում պահվող, ելքագրման ոչ ենթակա ավանդ՝ ԱրՔա համակարգին անդամակցության համար:

15 Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Նոստրո հաշիվներ		
ՏՀԶԿ կազմի մեջ մտնող երկրների բանկեր	1,220,649	151,747
10 խոշորագույն հայկական բանկեր	9,772	2,570
Այլ հայկական բանկեր	4,685	-
Այլ օտարերկյա բանկեր	32,585	10,319
Ընդամենը նոստրո հաշիվներ	1,267,691	164,636
Վարկեր և ավանդներ		
ՏՀԶԿ կազմի մեջ մտնող երկրների բանկեր	-	92,806
10 խոշորագույն հայկական բանկեր	1,103,288	-
Այլ հայկական բանկեր	378,830	214,711
Ընդամենը վարկեր և ավանդներ	1,482,118	307,517
Ընդամենը բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	2,749,809	472,153

Բանկերում տեղաբաշխված միջոցների կենտրոնացում

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը միջոցներ ուներ տեղաբաշխված համապատասխանաբար չորս և երեք բանկում, որոնց մնացորդները գերազանցում էին բանկերում տեղաբաշխված ընդհանուր միջոցների 10%-ը: 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր արժեքը կազմում էր համապատասխանաբար 2,458,280 հազար դրամ և 444,806 հազար դրամ:

16 Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Բանկի կողմից պահվող ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Պարտքային և ֆիքսված եկամտով այլ գործիքներ		
- Կառավարության պարտատոմսեր		
ՀՀ կառավարության պետական գանձապետական պարտատոմսեր	1,065,866	175,334
- Ընդամենը կառավարության պարտատոմսեր	1,065,866	175,334
- Կորպորատիվ պարտատոմսեր		
«Արմենիան Քափըր Փրոգրամ»	-	63,624
«Իմեքս Գրուպ»	-	51,245
«Վալետտա»	-	26,089
- Ընդամենը կորպորատիվ պարտատոմսեր	-	140,958
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ		
Արտարժույթի առք ու վաճառքի պայմանագրեր	-	62,321
	-	62,321
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված Պարտքային և ֆիքսված եկամտով այլ գործիքներ		
ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից թողարկված արժեթղթեր	-	390,376

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը գրավադրել էր որոշ արժեթղթեր որպես ապահովվածություն հետգնման պայմանագրերի դիմաց, որոնք ներառված էին «Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ» հոդվածում (տես՝ ծանոթագրություն 24):

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքները ներառում էին 1,065,866 հազար դրամ գումարով ֆինանսական ակտիվները, որոնք դասակարգված էին որպես առևտրային նպատակներով պահվող գործիքներ (2008թ-ին 768,989 հազար դրամ):

Արտարժույթի առք ու վաճառքի պայմանագրեր

Ստորև բերվող աղյուսակում, հիմնական արտարժույթների կտրվածքով, ներկայացված են արտարժույթի փոխանակման ֆորվարդային պայմանագրերի գումարները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ ներառյալ պայմանագրային փոխարժեքը և մինչև մարումը մնացած ժամկետը: Ստորև ներկայացված արտարժույթով արտահայտված գումարները փոխարկվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքներով: Այս դեռևս չկատարված պայմանագրերի գծով չիրացված շահույթը և վնասը, կատարման ենթակա սակայն դեռևս չկատարված պայմանագրերի գծով ստացվելիք և վճարվելիք գումարների հետ մեկտեղ, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների կազմում՝ ըստ կիրառելիության:

	Անվանական գումար		Միջին կշռված պայմանագրային փոխարժեքներ	
	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ	2009թ.	2008թ.
ՀՀ դրամի առք ԱՄՆ դոլարի վաճառք				
Մինչև 3 ամիս	-	352,740	-	320.22
Եվրոյի առք ԱՄՆ դոլարի վաճառք				
Մինչև 3 ամիս	-	1,561,650	-	0.73
	-	1,914,390	-	-

17 Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Փոքր և միջին չափի հայկական ֆինանսական կազմակերպություններ	502,083	571,691

Գրավ

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարների դիմաց գրավադրված էին հետևյալ իրական արժեքով արժեթղթերը.

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
ՀՀ կառավարության պետական գանձապետական պարտատոմսեր	465,175	475,869
Կորպորատիվ պարտատոմսեր	-	41,707
	465,175	517,576

18 Հաճախորդներին տրված վարկեր

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր		
Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններին	310,780	250,570
Վարկեր խոշոր ձեռնարկություններին	1,057,572	767,464
Վարկեր փոքր և միջին չափի ձեռնարկություններին	7,482,226	5,201,171
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	8,850,578	6,219,205
Անհատներին տրված վարկեր		
Սպառողական վարկեր	1,859,644	1,546,423
Հիփոթեքային վարկեր	1,662,077	1,705,453
Ավտո վարկեր	606,097	1,224,627
Վարկային քարտեր	156,103	36,936
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	4,283,921	4,513,439
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	13,134,499	10,732,644
Արժեզրկման գծով պահուստ	(433,876)	(221,166)
Հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր	12,700,623	10,511,478

Ստորև ներկայացված է վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի շարժը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Արժեզրկման պահուստը առ 1 հունվարի	221,166	123,043
Արժեզրկումից կորուստներ	202,933	179,985
Վերականգնումներ/(դուրսգրումներ)	9,777	(81,862)
Արժեզրկման պահուստը առ 31 դեկտեմբերի	433,876	221,166

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արժեզրկված վարկերի գծով հաշվեզրկված տոկոսները կազմում են 17,386 հազար դրամ (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ 17,001 հազար դրամ):

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման գծով պահուստ հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկում %
Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	310,780	-	310,780	0%
Վարկեր խոշոր ձեռնարկություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	1,057,572	10,576	1,046,996	1.0%
Վարկեր փոքր և միջին չափի ձեռնարկություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	6,928,702	69,287	6,859,415	1.0%
Արժեզրկված վարկեր				
- մինչև 30 օր ժամկետանց	35,572	3,557	32,015	10.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	73,461	7,346	66,115	10.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	55,907	11,181	44,726	20.0%
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	388,584	197,640	190,944	50.9%
Ընդամենը արժեզրկված վարկեր	553,524	219,724	333,800	39.7%
Ընդամենը վարկեր փոքր և միջին չափի ձեռնարկություններին	7,482,226	289,011	7,193,215	3.9%
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	8,850,578	299,587	8,550,991	3.4%

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման գծով պահուստ հազ. դրամ	Չուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկում %
Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	250,570	-	250,570	0%
Վարկեր խոշոր ձեռնարկություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	767,464	7,675	759,789	1.0%
Վարկեր փոքր և միջին չափի ձեռնարկություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	4,621,609	46,216	4,575,393	1.0%
Արժեզրկված վարկեր				
- մինչև 30 օր ժամկետանց	217,213	21,721	195,492	10.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	337,668	50,651	287,017	15.0%
- ավելի քան 90 օր ժամկետանց	24,681	3,702	20,979	15.0%
Ընդամենը արժեզրկված վարկեր	579,562	76,074	503,488	13.1%
Ընդամենը վարկեր փոքր և միջին չափի ձեռնարկություններին	5,201,171	122,290	5,078,881	2.4%
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	6,219,205	129,965	6,089,240	2.1%

Վարկերի արժեզրկումը տեղի է ունենում վարկի սկզբնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի դեպքերի արդյունքում, որոնք ազդեցություն են ունենում վարկի հետ կապված դրամական միջոցների ապագա գնահատված հոսքերի վրա և որը կարելի է աժանահավատորեն գնահատել: Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկերի համար բացակայում է դրանց ուղղակիորեն վերագրելի արժեզրկման վկայություն:

Արժեզրկման անկողմնակալ հայտանիշներ են հանդիսանում՝

- ժամկետանց վճարները ըստ վարկային պայմանագրի,
- վարկառուի ֆինանսական վիճակի էական վատթարացումը,
- տնտեսական միջավայրի վատթարացումը, բացասական փոփոխությունները վարկառուի շուկաներում:

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով պահուստը գնահատելիս Բանկը հիմնվել է արժեզրկված վարկերի գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի վերլուծության, ինչպես նաև արժեզրկման հայտանիշ չունեցող վարկերի պորտֆելների գծով վնաս կրելու իր նախկին փորձի վրա:

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստը որոշելիս՝ ղեկավարությունն առաջնորդվել է հետևյալ հիմնական ենթադրություններով.

- չարժեզրկված վարկերի գծով Բանկը ձևավորել է 1% հավաքական պահուստ՝ հաշվի առնելով տնտեսական միջավայրը և շուկայում վնաս կրելու իր փորձը:
- արժեզրկված վարկերի համար գրավադրված գույքի վաճառքի դեպքում կիրառվում է 50% գեղչ գրավի գնահատված արժեքի գծով, և գրավի իրացումից մուտքերի ստացումը հետաձգվում է 12-ից 48 ամսով:

Այս գնահատումների փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Օրինակ, եթե դրամական միջոցների գնահատված հոսքերի գուտ ներկա արժեքը նվազեր մեկ տոկոսով, ապա իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կավելանար 85,510 հազար դրամով (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ 60,892 հազար դրամով): Եթե արժեզրկման առանձին հայտանիշ ունեցող վարկերի դիմաց գրավադրված գույքի ակնկալվող վաճառքը հետաձգվեր 3 ամսով և գնահատված արժեքը նվազեր 20%-ով, ապա իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կավելանար 45,079 հազար դրամով (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ 182,520 հազար դրամով):

2009թ. ընթացքում Բանկը փոփոխել է 317,454 հազար դրամ գումարի չափով իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պայմանագրերի պայմանները, որոնք այլապես կարող էին դառնալ ժամկետանց կամ արժեզրկված(31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ գրո): Նման փոփոխությունների նպատակն է կառավարել հաճախորդների հետ հարաբերությունները և առավելագույնի հասցնել վարկի հավաքագրման հնարավորությունները: Փոփոխված պայմաններով վարկերը ներառված են արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկերում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ վարկառուն անկարող է համախառնասխանել փոփոխված պայմաններին:

Գրավի վերլուծություն

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի վերլուծությունը (առանց արժեզրկման)՝ ըստ գրավի տեսակների 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2009թ. հազ. դրամ	Վարկային պորտֆելի %	2008թ. հազ. դրամ	Վարկային պորտֆելի %
Անշարժ գույք	5,969,976	70%	4,461,401	73%
Երաշխիքներ	1,430,882	17%	77,368	1%
Դրամական ավանդներ	611,709	7%	753,840	12%
Առք ու վաճառքի համար նախատեսված արժեթղթեր	260,784	3%	554,411	9%
Պատրաստի արտադրանք	277,640	3%	242,221	4%
	8,550,991	100%	6,089,241	100%

Վերը աղյուսակում բերվող գումարներն իրենցից ներկայացնում են վարկերի հաշվեկշռային արժեքները և պարտադիր չէ, որ արտացոլեն գրավի իրական արժեքը:

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 553,523 հազար դրամ համախառն արժեքով արժեզրկված կամ ժամկետանց վարկերն ապահովված էին 839,359 հազար դրամ իրական արժեքով գրավով:

2009թ. ընթացքում Բանկը ձեռք է բերել 210,286 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով ակտիվներ՝ իրավաբանական անձանց տրված վարկերի դիմաց ընդունված գրավի նկատմամբ վերահսկողության իրավունք ստանալու արդյունքում (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ գրո): Հաշվեկշռային արժեքը հավասար է համապատասխան վարկի համախառն գումարին:

Արժեզրկման գծով պահուստի շարժի վերլուծություն

Ստորև ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի շարժը 2009թ. ընթացքում՝ ըստ վարկերի տեսակների:

	Վարկեր խոշոր ձեռնարկություններին հազ. դրամ	Վարկեր փոքր և միջին չափի ձեռնարկություններին հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Արժեզրկման գծով պահուստը առ 1 հունվարի	7,675	122,290	129,965
Վերականգնումներ	-	47,449	47,449
Արժեզրկումից կորուստներ	2,901	119,272	122,173
Արժեզրկման գծով պահուստը առ 31 դեկտեմբերի	10,576	289,011	299,587

Ստորև ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի շարժը 2008թ. ընթացքում՝ ըստ վարկերի տեսակների:

	Վարկեր խոշոր ձեռնարկություններին հազ. դրամ	Վարկեր փոքր և միջին չափի ձեռնարկություններին հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Արժեզրկման գծով պահուստը առ 1 հունվարի	-	40,169	40,169
Դուրսգրումներ	-	(42,192)	(42,192)
Արժեզրկումից կորուստներ	7,675	124,313	131,988
Արժեզրկման գծով պահուստը առ 31 դեկտեմբերի	7,675	122,290	129,965

Անհատներին տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է անհատներին տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման գծով պահուստ հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկում %
Հիփոթեքային վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	1,750,231	17,502	1,732,729	1.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	7,024	702	6,322	10.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	3,786	379	3,407	10.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	82,663	16,533	66,130	20.0%
- 180-360 օր ժամկետանց	15,940	7,970	7,970	50.0%
Ընդամենը հիփոթեքային վարկեր	1,859,644	43,086	1,816,558	2.3%
Սպառողական վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	1,552,279	15,523	1,536,756	1.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	20,474	2,047	18,427	10.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	45,685	4,569	41,116	10.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	29,276	5,855	23,421	20.0%
- 180-360 օր ժամկետանց	14,363	7,182	7,181	50.0%
Ընդամենը սպառողական վարկեր	1,662,077	35,176	1,626,901	2.1%
Ավտո վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	488,322	9,766	478,556	2.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	37,527	7,505	30,022	20.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	33,093	9,928	23,165	30.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	22,941	9,176	13,765	40.0%
- 180-360 օր ժամկետանց	24,214	17,484	6,730	72.2%
Ընդամենը ավտո վարկեր	606,097	53,859	552,238	8.9%
Վարկային քարտեր				
- Ոչ ժամկետանց	149,364	1,494	147,870	1.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	6,679	668	6,011	10.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	60	6	54	10.0%
Ընդամենը վարկային քարտեր	156,103	2,168	153,935	1.4%
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	4,283,921	134,289	4,149,632	3.1%

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է անհատներին տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման գծով պահուստ հազ. դրամ	Ջուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկում %
Հիփոթեքային վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	1,512,826	15,128	1,497,698	1.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	29,573	2,957	26,616	10.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	4,024	2,012	2,012	50.0%
Ընդամենը հիփոթեքային վարկեր	1,546,423	20,097	1,526,326	1.3%
Սպառողական վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	1,677,515	16,775	1,660,740	1.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	11,530	1,153	10,377	10.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	14,391	4,317	10,074	30.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	2,017	1,009	1,008	50.0%
Ընդամենը սպառողական վարկեր	1,705,453	23,254	1,682,199	1.4%
Ավտո վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	1,047,070	10,471	1,036,599	1.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	106,264	10,626	95,638	10.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	47,075	14,123	32,952	30.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	24,218	12,109	12,109	50.0%
Ընդամենը ավտո վարկեր	1,224,627	47,329	1,177,298	3.9%
Վարկային քարտեր				
- Ոչ ժամկետանց	35,445	354	35,091	1.0%
- Մինչև 90 օր ժամկետանց	1,491	167	1,324	11.2%
Ընդամենը վարկային քարտեր	36,936	521	36,415	1.4%
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	4,513,439	91,201	4,422,238	2.0%

Անհատներին տրված վարկերի գծով արժեզրկումից կորուստները որոշելիս ղեկավարությունն առաջնորդվել է հետևյալ հիմնական ենթադրություններով.

- վնասի տեղաշարժի դրույքները կայուն են և կարող են գնահատվել վերջին 24 ամիսների ընթացքում կրած պատմական կորուստների միգրացիայի մոդելի հիման վրա:
- անհատներին տրված վարկերի գծով տարեկան վնասի դրույքը կազմել է 1%:

Այս գնահատումների փոփոխություններն կարող են ազդեցություն ունենալ վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Օրինակ, եթե դրամական միջոցների գնահատված հոսքերի գուտ ներկա արժեքը ավելանար/նվազեր երեք տոկոսով, ապա անհատներին տրված վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կնվազեր/կավելանար 124,489 հազար դրամով (31 դեկտեմբերի 2008թ.` 132,667 հազար դրամով):

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ անհատներին տրված վարկերի պորտֆելում ներառված էին 10,635 հազար դրամ գումարով փոփոխված պայմաններով վարկեր (31 դեկտեմբերի 2008թ.` գրո):

Գրավի վերլուծություն

Հիփոթեքային վարկերի դիմաց գրավադրվում է վարկի առարկա հանդիսացող անշարժ գույքը: Ավտո վարկերի դիմաց գրավադրվում են գնված ավտոմեքենաները: Վարկային քարտերը և սպառողական վարկերը գրավով չեն ապահովվում:

Արժեզրկման գծով պահուստի շարժի վերլուծություն

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժն ըստ անհատներին տրված վարկերի տեսակների 2009թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	Հիփոթեքային վարկեր	Սպառողական վարկեր	Ավտո վարկեր	Վարկային քարտեր	Ընդամենը
Արժեզրկման գծով պահուստը առ 1 հունվարի	20,097	23,254	47,329	521	91,201
Վերականգնումներ/(դուրսգրումներ)	49	(2,523)	(36,874)	1,676	(37,672)
Արժեզրկումից կորուստներ/(վերականգնումներ)	22,940	14,445	43,404	(29)	80,760
Արժեզրկման գծով պահուստը առ 31 դեկտեմբերի	43,086	35,176	53,859	2,168	134,289

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժն ըստ անհատներին տրված վարկերի տեսակների 2008թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	Հիփոթեքային վարկեր	Սպառողական վարկեր	Ավտո վարկեր	Վարկային քարտեր	Ընդամենը
Արժեզրկման գծով պահուստը առ 1 հունվարի	5,278	11,560	64,618	1,418	82,874
Դուրսգրումներ	-	(8,786)	(28,908)	(1,976)	(39,670)
Արժեզրկումից կորուստներ	14,819	20,480	11,619	1,079	47,997
Արժեզրկման գծով պահուստը առ 31 դեկտեմբերի	20,097	23,254	47,329	521	91,201

Վարկային պորտֆելի աշխարհագրական և ըստ տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Վարկերը տրամադրվել են հիմնականում Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը ծավալել են տնտեսության հետևյալ ճյուղերում.

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Առևտուր	3,527,071	3,675,136
Մանրի արտադրություն	1,516,678	106,814
Տրանսպորտ և կապ	1,389,585	46,730
Հանրային սնունդ և սպասարկման ոլորտ	613,033	565,206
Շինարարություն	576,230	858,153
Հանքարդյունաբերություն	70,173	90,863
Էներգետիկա	67,970	-
Գյուղատնտեսություն	40,067	15,020
Ֆինանսական կազմակերպություններ	310,780	250,570
Անհատներին տրված վարկեր	4,283,921	4,513,439
Այլ	738,991	610,713
	13,134,499	10,732,644
Արժեզրկման գծով պահուստ	(433,876)	(221,166)
	12,700,623	10,511,478

Հաճախորդներին տրված վարկերի կենտրոնացում

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չուներ վարկառուներ կամ կապակցված վարկառուների խմբեր, որոնց տրամադրված վարկերը գերազանցեին հաճախորդներին տրված ընդհանուր վարկերի 10%-ը:

Վարկերի ժամկետայնություն

Բանկի վարկային պորտֆելի ժամկետայնության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 40-ում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև վարկերի պայմանագրով նախատեսված մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածը:

19 Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Բանկի կողմից պահվող		
Պարտքային և ֆիքսված եկամտով այլ գործիքներ		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	301,020	39,921
Ներդրումներ սեփական կապիտալում		
Կորպորատիվ բաժնետոմսեր	32,736	32,919
	333,756	72,840
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված		
Պարտքային և ֆիքսված եկամտով այլ գործիքներ		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	-	540,109

Զգնանշվող պարտքային և բաժնային արժեթղթեր

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվները ներառում են ստորև ներկայացված չզնանշվող պարտքային և բաժնային արժեթղթերը:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Ներդրումներ սեփական կապիտալում		
Կորպորատիվ բաժնետոմսեր	32,736	32,919
	32,736	32,919

Որոշելի իրական արժեք չունեցող ներդրումներ

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող վաճառքի համար մատչելի ներդրումները ներառում են չզնանշվող բաժնային արժեթղթերը դրամային փոխանցումների և ֆինանսական ծառայությունների ոլորտում: Այս ներդրումների համար գործող շուկա գոյություն չունի, և վերջերս տեղի չեն ունեցել այնպիսի գործարքներ, որոնք կարող էին տրամադրել վկայություն դրանց ընթացիկ իրական արժեքի մասին: Ավելին, զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի մեթոդի կիրառման արդյունքում ձևավորվում են մի շարք իրական արժեքներ, ինչը պայմանավորված է այս ոլորտում դրամական միջոցների ապագա հոսքերի առկայության հետ կապված անորոշությամբ: Այնուամենայնիվ, դեկավարությունը գտնում է, որ քիչ հավանական է, որ տարեվերջի դրությամբ իրական արժեքն էականորեն կտարբերվի հաշվեկշռային աժեքից:

20 Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված Պարտքային և ֆիքսված եկամտով այլ գործիքներ		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	336,905	-

21 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Շենքեր	Հող	Տնտես. գույք	Համակարգչ. և կապի սարք.	Փոխադրամիջոցներ	Այլ	Ոչ նյութակ. ակտիվ.	Վարձակալ. միջոցների քարելավում	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք/ Վերագնահատվ. արժեք									
Առ 1 հունվարի 2009թ.	779,373	400,000	160,537	328,657	46,124	61,208	180,177	35,094	1,991,170
Ավելացումներ	2,912	-	2,222	29,428	1,240	9,779	12,998	2,340	60,919
Օտարումներ	-	-	-	(484)	-	(381)	-	(133)	(998)
Առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	782,285	400,000	162,759	357,601	47,364	70,606	193,175	37,301	2,051,091
Մաշվածություն և արժեզրկումից կորուստներ									
Առ 1 հունվարի 2009թ.	(49,853)	-	(151,067)	(229,788)	(17,673)	(44,583)	(89,017)	(3,429)	(585,410)
Մաշվածության ծախս	(20,680)	-	(3,000)	(32,934)	(9,118)	(4,600)	(18,591)	(2,700)	(91,623)
Օտարումներ	-	-	-	353	-	171	-	52	576
Առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	(70,533)	-	(154,067)	(262,369)	(26,791)	(49,012)	(107,608)	(6,077)	(676,457)
Հաշվեկշռային արժեք									
Առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	711,752	400,000	8,692	95,232	20,573	21,594	85,567	31,224	1,374,634
հազ. դրամ	Շենքեր	Հող	Տնտես. գույք	Համակարգչ. և կապի սարք.	Փոխադրամիջոցներ	Այլ	Ոչ նյութակ. ակտիվ.	Վարձակալ. միջոցների քարելավում	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք/ Վերագնահատվ. արժեք									
Առ 1 հունվարի 2008թ.	779,373	400,000	157,772	301,597	44,448	54,117	168,165	30,928	1,936,400
Ավելացումներ	-	-	2,765	30,142	5,646	7,091	12,012	4,166	61,822
Օտարումներ	-	-	-	(3,082)	(3,970)	-	-	-	(7,052)
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	779,373	400,000	160,537	328,657	46,124	61,208	180,177	35,094	1,991,170
Մաշվածություն և արժեզրկումից կորուստներ									
Առ 1 հունվարի 2008թ.	(29,173)	-	(146,407)	(201,855)	(14,076)	(39,430)	(71,186)	(677)	(502,804)
Մաշվածության ծախս	(20,680)	-	(4,660)	(31,015)	(6,982)	(5,153)	(17,831)	(2,752)	(89,073)
Օտարումներ	-	-	-	3,082	3,385	-	-	-	6,467
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	(49,853)	-	(151,067)	(229,788)	(17,673)	(44,583)	(89,017)	(3,429)	(585,410)
Հաշվեկշռային արժեք									
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	729,520	400,000	9,470	98,869	28,451	16,625	91,160	31,665	1,405,760

Վերագնահատված ակտիվներ

Հողի և շենքերի վերջին վերագնահատումն իրականացվել էր 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ «Տիգրիս» ՍՊԸ-ի կողմից կատարած անկախ գնահատման արդյունքների հիման վրա:

Գնահատումն իրականացվեց կիրառելով շուկայական մոտեցումը: Շուկայական մոտեցումը հիմնված էր նմանատիպ հողատարածքների և շենքերի վաճառքի համեմատական տվյալների վերլուծության վրա:

Եթե վերագնահատում չիրականացվեր, ապա 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հողի և շենքերի հաշվեկշռային արժեքը կկազմեր 714,649 հազար դրամ (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ 724,100 հազար դրամ):

22 Այլ ակտիվներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Գրավի տնօրինման արդյունքում առաջացած ակտիվներ	214,090	3,804
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացվելիք գումարներ	60,534	47,548
Կանխավճարներ	38,888	7,756
Նյութեր և պաշարներ	20,148	16,426
Այլ	5,739	6,524
	339,399	82,058

23 Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Լոբո հաշիվներ	245	241
Արժույթային սվորպեր	-	215,696
	245	215,937

Բանկերի ավանդների և մնացորդների կենտրոնացում

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկում տեղաբաշխված միջոցներ ուներ մեկ բանկ, որի մնացորդները գերազանցում էին բանկերի ընդհանուր ավանդների և մնացորդների 10%-ը: 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր արժեքը կազմում էր համապատասխանաբար 237 հազար դրամ և 215,696 հազար դրամ:

24 Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	331,146	997,857

Գրավադրված արժեթղթեր

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրել էր որոշ արժեթղթեր (տես՝ ծանոթագրություններ 16, 19 և 20):

25 Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ		
- Անհատներ	3,461,754	634,666
- Իրավաբանական անձիք	779,773	2,991,467
Ժամկետային ավանդներ		
- Անհատներ	2,718,063	4,140,495
- Իրավաբանական անձիք	6,634,283	1,239,405
	13,593,873	9,006,033

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկում տեղաբաշխված ավանդների մնացորդները կազմում էին 1,070,372 հազար դրամ (2008թ-ին՝ 925,617 հազար դրամ), որոնք ծառայում էին որպես գրավ՝ Բանկի կողմից տրամադրված վարկերի և արտահաշվեկշռային վարկային գործիքների դիմաց:

Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ավանդների կենտրոնացում

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունե որևէ հաճախորդ, իսկ 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ուներ մեկ հաճախորդ, որի մնացորդները գերազանցում էին հաճախորդների ընդհանուր հաշիվների 10%-ը: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդները կազմում էին 1,225,467 հազար դրամ:

26 Այլ փոխառություններ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Վարկեր ՀՀ կառավարությունից	1,211,611	-

ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկերն իրենցից ներկայացնում են ՀՀ ԿԲ-ի (որպես ՀՀ կառավարության գործակալ) և Բանկի միջև կնքված պայմանագրի շրջանակներում տրամադրված գումարները: Պայմանագրի համաձայն ՀՀ ԿԲ-ն վարկեր է տրամադրում Բանկին՝ վերջինիս կողմից հաճախողներին տրվող ենթավարկերը վերաֆինանսավորելու նպատակով: Վարկերի վերահսկողությունը և վարչարարությունն իրականացնում է «Գերմանա-հայկական հիմնադրամ» ծրագրի կառավարման գրասենյակը:

Վարկերը տրամադրվում են մինչև 5 տարի ժամկետով, մայր գումարն ենթակա է մարման կիսամյակային հավասար մարումների միջոցով: Վարկերի գծով կիրառվող անվանական տոկոսադրույքը կազմում է 7%:

27 Այլ պարտավորություններ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	17,618	15,336
Վճարվելիք այլ հարկեր	2,941	3,582
Այլ	15,601	16,695
	36,160	35,613

28 Բաժնետիրական կապիտալ

Թողարկված կապիտալ և էմիսիոն եկամուտ

Հայտարարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 1,892,782 սովորական բաժնետոմսից և 737,127 արտոնյալ բաժնետոմսից: Թողարկված և վճարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 792,685 սովորական բաժնետոմսից (2008թ-ին՝ 792,685) և 237,464 արտոնյալ բաժնետոմսից (2008թ-ին՝ 237,464): Սովորական բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 5,500 դրամ, արտոնյալ բաժնետոմսերինը՝ 700 դրամ:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Բանկի բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս - մեկ ձայն սկզբունքով:

Արտոնյալ բաժնետոմսերի սեփականատերերը ստանում են արտոնյալ բաժնետոմսերի քանակի և ընթացիկ տարվա շահույթի հիման վրա հաշվարկված փոփոխական շահաբաժիններ: Արտոնյալ բաժնետոմսերը կուտակային չեն և քվեարկելու իրավունք չեն տալիս:

Շահաբաժիններ

Վճարման ենթակա շահաբաժինները սահմանափակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված Բանկի առավելագույն չբաշխված շահույթի չափով: Համաձայն ՀՀ օրենսդրության հաշվետու ամսաթվի դրությամբ բաշխման ենթակա պահուստները կազմում էին 1,167,759 հազար դրամ (2008թ-ին՝ 803,461 հազար դրամ):

29 Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ

	2009	2008
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ		
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նուրագված շահույթ (ՀՀ դրամով)	813.35	1,008.38

Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նուրագված շահույթ

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նուրագված շահույթի հաշվարկը հիմնված է սովորական բաժնետոմսերի տիրապետողներին վերագրվող 644,729 հազար դրամ գումարով շահույթի (2008թ-ին՝ 741,582 հազար դրամ) և շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին քվի՝ 792,685 վրա (2008թ-ին՝ 735,416), որոնք հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Սովորական բաժնետոմսերի տիրապետողներին վերագրվող գուտ շահույթ	644,729	741,582
	2009թ.	2008թ.
Թողարկված սովորական բաժնետոմսեր առ 1 հունվարի	792,685	734,621
Տարվա ընթացքում թողարկված բաժնետոմսերի հետևանքները	-	795
Սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին քվիը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	792,685	735,416

30 Վերլուծություն ըստ սեգմենտների

Բանկի գործառնությունները բավականին ինտեգրացված են կազմում են մեկ գործարար սեգմենտ ըստ ՖՀՍՍ 8 «Գործառնական սեգմենտներ» ստանդարտի պահանջների: Ղեկավարությունը առանձին հիմունքով չի ուսումնասիրում Բանկի բաղադրիչների գործառնական արդյունքները: Բանկի ակտիվները հիմնականում գտնվում են Հայաստանի Հանրապետությունում, իսկ իր հասույթի և շահույթի մեծ մասը Բանկը ստանում է Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվող և Հայաստանի Հանրապետության հետ կապված գործառնություններից: Գլխավոր գործառնական որոշում կայացնողը, որը Բանկի ղեկավարն է հանդիսանում է Տնօրենների խորհուրդը, միայն ստանում և ուսումնասիրում է Բանկին՝ որպես մեկ ամբողջության վերաբերող տեղեկատվությունը:

31 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումն էական գործոն է բանկային ոլորտի համար և Բանկի գործառնությունների կարևոր տարր է: Շուկայական ռիսկը, վարկային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկն այն հիմնական ռիսկերն են, որոնց ենթարկվում է Բանկը:

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Բանկի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Բանկը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող արտադրանքի ու ծառայությունների և ընդունված լավագույն մոտեցման փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Բանկի Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարումը վերահսկող համակարգի պատշաճ աշխատանքի, հիմնական ռիսկերի կառավարման և ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման, ինչպես նաև խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Վարչությունը պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների վերահսկման և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված համապատասխան սահմանաչափերում Բանկի գործունեությունն ապահովելու համար: Բանկի Գանձապետը պատասխանատվություն է կրում ռիսկերի ընդհանուր կառավարման և գործող օրենսդրության պահանջների հետ համապատասխանության վերահսկման, ինչպես նաև Բանկի գործունեության ընթացքում առաջացող ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, չափման, կառավարման և ներկայացման նպատակով ընդհանուր սկզբունքների ու մեթոդների կիրառման ապահովման համար: Գանձապետը ուղղակիորեն հաշվետու է Գործադիր տնօրենին և անուղղակիորեն՝ Տնօրենների խորհրդին:

Վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը՝ թե պորտֆելի և թե առանձին գործառնությունների մակարդակով կառավարվում ու վերահսկվում են Վարչության կողմից: Որոշումների կայացմանը գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով՝ Բանկը ստեղծեց վարկային կոմիտեների հիերարխիա՝ կախված ռիսկին ենթարկվածության չափից ու տեսակից: Ռիսկի թե արտաքին, թե ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Բանկի կազմակերպչական կառուցվածքի շրջանակներում:

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Բանկի շահույթի կամ նրա պորտֆելների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, ներառյալ փոխարժեքի դրույքների, տոկոսադրույքների, վարկային սպրեդերի և բաժնետոմսեր գների փոփոխության արդյունքում: Բանկի կտրվածքով շուկայական ռիսկը ներառում է արտարժույթի և տոկոսադրույքի ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսադրույքի, արտարժույթի և բաժնային գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր ու առանձին փոփոխություններին և շուկայական գների տատանումների ազդեցությանը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն են, որոնք թույլ կտան պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման համար պատասխանատվություն է կրում Վարչությունը՝ Գործադիր տնօրենի նախագահությամբ: Շուկայական ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են Տնօրենների խորհրդի կողմից:

Բանկը շուկայական ռիսկը կառավարում է սահմանելով բաց դիրքերի սահմանաչափեր ֆինանսական գործիքների, տոկոսադրույքների ժամկետայնության և արտարժույթի դիրքերի հետ կապված, որոնք կանոնավոր կերպով վերահսկվում և հաստատվում են Վարչության կողմից:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը շահույթի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխությունների արդյունքում:

Բանկն ենթարկվում է իր ֆինանսական վիճակի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա գերակայող շուկայական տոկոսադրույքների տատանումների ազդեցությանը: Նման տատանումները կարող են ավելացնել տոկոսային մարժան, սակայն կարող են նաև այն նվազեցնել կամ հանգեցնել վնասների՝ տոկոսադրույքների անսպասելի փոփոխության դեպքում:

Տոկոսադրույքի ռիսկն առաջանում է, երբ որոշակի ժամկետայնությամբ փաստացի կամ կանխատեսված ակտիվները գերազանցում են կամ պակաս են նույն ժամկետայնությամբ փաստացի կամ կանխատեսված պարտավորություններին:

Ստորև ներկայացված է շուկայական տոկոսադրույքի փոփոխության նկատմամբ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 100 բազային միավորով (բմ) շահութաբերության կորերի զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2009թ. ու 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների դիրքերի հիման վրա:

	2009թ.		2008թ.	
	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ
100 բմ զուգահեռ նվազում	10,763	10,763	16,631	16,631
100 բմ զուգահեռ աճ	(10,169)	(10,169)	(16,631)	(16,631)

Ստորև ներկայացվում է շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը՝ պայմանավորված տոկոսադրույքների փոփոխության հետևանքով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխությամբ, որն իրականացվել է 2009թ. ու 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա դիրքերի և 100 բազային միավորով (բմ) շահութաբերության կորերի զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի հիման վրա:

	2009թ.		2008թ.	
	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ
100 բմ զուգահեռ նվազում	12,730	770	10,218	11,283
100 բմ զուգահեռ աճ	(12,730)	(770)	(10,218)	(11,283)

Արտարժույթի ռիսկ

Բանկն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ: Արտարժույթի ռիսկն առաջանում է, երբ արտարժույթով արտահայտված փաստացի կամ կանխատեսված ակտիվները գերազանցում են կամ պակաս են նույն արտարժույթով արտահայտված պարտավորություններից: Ծանոթագրություն 41-ում ներկայացված է լրացուցիչ տեղեկատվություն տարեվերջի դրությամբ արտարժույթի ռիսկին Բանկի ենթարկվածության մասին:

Արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխությունների նկատմամբ տարվա շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա դիրքերի, ինչպես նաև ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխության պարզեցված սցենարի հիման վրա, հետևյալն է.

	2009թ.		2008թ.	
	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ
ԱՄՆ դոլարի 10% արժեվորում դրամի նկատմամբ	17,052	17,052	(16,601)	(16,601)
ԱՄՆ դոլարի 10% արժեզրկում դրամի նկատմամբ	(17,052)	(17,052)	16,601	16,601

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ փոխառուն կամ պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Բանկի նկատմամբ: Բանկը մշակել է քաղաքականություն և ընթացակարգեր վարկային ռիսկը (թե հաշվեկշռային և թե արտահաշվեկշռային) կառավարելու համար, ներառյալ պորտֆելի կենտրոնացվածության սահմանափակմանը վերաբերող ցուցումները և Վարկային կոմիտեի ստեղծումը, որն ակտիվորեն վերահսկում է վարկային ռիսկը: Բանկի վարկային քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Վարչության կողմից:

Բանկի վարկային քաղաքականությունը սահմանում է՝

- վարկային դիմումների դիտարկման և հաստատման ընթացակարգերը,
- ընդունելի գրավի պահանջները,
- վարկային փաստաթղթերի պահանջները,
- վարկավորման համար նախընտրելի տնտեսության ոլորտները,
- վարկերի և այլ վարկային գործիքների շարունակական վերահսկման ընթացակարգերը:

Իրավաբանական անձանց կողմից ներկայացվող վարկի դիմումները մշակվում են վարկավորման բաժնի աշխատակիցների կողմից և փոխանցվում են Վարկավորման բաժնի ղեկավարին, որը պատասխանատու է իրավաբանական անձանց տրամադրվող վարկերի պորտֆելի համար: Այս բաժնի վարկային մասնագետների կողմից պատրաստված հաշվետվությունները հիմնված են հաճախորդի գործունեության կառուցվածքային վերլուծության և ֆինանսական վիճակի վրա: Վարկային կոմիտեն ուսումնասիրում է վարկի դիմումը՝ հիմնվելով Վարկավորման բաժնի կողմից ներկայացված առաջարկների վրա: Առանձին գործարքներն ուսումնասիրվում են նաև Բանկի Իրավաբանական բաժնի կողմից:

Բանկը շարունակաբար վերահսկում է առանձին վարկերի վիճակը և կանոնավոր կերպով վերազնահատում է իր հաճախորդների վճարունակությունը: Ուսումնասիրությունն իրականացվում է հաճախորդի ամենավերջին ֆինանսական հաշվետվությունների և վարկառուի կողմից տրամադրված կամ Բանկի կողմից այլ կերպ ձեռք բերված տեղեկատվության հիման վրա: Գրավի ներկա շուկայական արժեքը կանոնավոր կերպով գնահատվում է կամ անկախ գնահատողների, կամ Բանկի մասնագետների կողմից: Շուկայական գների բացասական շարժի դեպքում վարկառուից որպես կանոն պահանջվում է լրացուցիչ արժեքների գրավադրում:

Անհատների կողմից ներկայացվող վարկի դիմումները ուսումնասիրվում են Մանրածախ ոլորտի վարկավորման բաժնի կողմից՝ դիմումի տվյալների ստուգման ընթացակարգերի միջոցով:

Բացի առանձին հաճախորդների վերլուծությունից, ողջ վարկային պորտֆելը գնահատվում է Վարկավորման բաժնի կողմից՝ վարկերի կենտրոնացման և շուկայական ռիսկերի տեսանկյունից:

Բանկի հաշվեկշռային վարկային ռիսկի առավելագույն չափը որպես կանոն արտացոլվում է ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքում՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ վարկային ռիսկի նվազեցման վրա:

Բանկը վերահսկում է վարկային ռիսկի կենտրոնացումն ըստ տնտեսության ճյուղերի և աշխարհագրական տեղակայման:

Բանկի հաշվեկշռային վարկային ռիսկի առավելագույն չափը որպես կանոն արտացոլվում է ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքում՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ վարկային ռիսկի նվազեցման վրա:

Ստրոկ ներկայացված է հաշվեկշռային վարկային ռիսկի առավելագույն չափը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	1,625,983	1,364,412
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	2,749,809	472,153
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	1,065,866	768,989
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	502,083	571,691
Հաճախորդներին տրված վարկեր	12,700,623	10,511,478
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	333,756	612,949
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	336,905	-
Այլ ակտիվներ	66,274	54,072
Հաշվեկշռային վարկային ռիսկի ընդհանուր առավելագույն չափը	19,381,299	14,355,744

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով վարկային ռիսկի կենտրոնացվածության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 18-ում՝ «Հաճախորդներին տրված վարկեր»:

Արտահաշվեկշռային վարկային ռիսկի առավելագույն չափը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ներկայացված է ծանոթագրություն 33-ում:

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն ենթադրում է, որ Բանկը կունենա դժվարություններ՝ իր պարտավորվածությունները մարելու համար միջոցներ հայթայթելիս: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ու տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է ֆինանսական կազմակերպությունների, ներառյալ Բանկի կառավարման էական կարևոր գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ոչ ամբողջական համապատասխանությունը սովորական է ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների անորոշ ժամկետներով և տարաբնույթությամբ: Գ-ա հնարավորություն է տալիս բարձրացել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել վնաս կրելու ռիսկը:

Բանկի կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված պարտավորությունները մարելու համար: Բանկի իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Վարչության կողմից:

Բանկը ձգտում է ակտիվորեն պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածքը, որը ներառում է թողարկվող պարտքային արժեթղթերը, այլ բանկերից ստացված երկարաժամկետ ու կարճաժամկետ վարկերը, իրավաբանական անձանց և անհատների ավանդները, ինչպես նաև բարձր իրացվելի ակտիվների տարբերակված պորտֆելը՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ ու հեշտությամբ բավարարելու համար:

Բանկի իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը պահանջում է.

- դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսում՝ ըստ հիմնական արժույթների և դրամական միջոցների այս հոսքերի հետ կապված պահանջվող իրացվելի ակտիվների մակարդակի դիտարկում,
- ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված կառուցվածքի պահպանում,
- պարտքերի կենտրոնացման և կառուցվածքի կառավարում,
- բարձր իրացվելի ակտիվների պորտֆելի պահպանում, որը կարելի է հեշտությամբ իրացնել որպես ապահովություն դրամական միջոցների ներհոսքի դադարեցման դեպքում,
- իրացվելիության և ֆինանսավորման ծրագրերի անընդհատության ապահովում,
- օրենսդրական պահանջների հետ իրացվելիության ցուցանիշների համապատասխանության վերահսկում:

Գ-անձապետարանը գործարար ստորաբաժանումներից ստանում է տեղեկատվություն վերջիններիս ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրացվելիության կառուցվածքի ու ապագայում պլանավորվող գործունեությունից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումների վերաբերյալ: Այնուհետև, Գ-անձապետարանը ձևավորում է կարճաժամկետ իրացվելի ակտիվների համապատասխան պորտֆել, որը հիմնականում բաղկացած է առևտրային նպատակներով պահվող կարճաժամկետ իրացվելի արժեթղթերից, բանկերին տրված վարկերից և այլ միջբանկային գործիքներից՝ նպատակ ունենալով ապահովել իրացվելիության բավարար մակարդակ Բանկում:

Սովորական շուկայական պայմաններում իրացվելիության դիրքերին վերաբերող հաշվետվությունները ներկայացվում են վերադաս դեկավարությանը շաբաթական կտրվածքով: Բանկի իրացվելիության կառավարման վերաբերյալ որոշումները կայացվում են Վարչության կողմից և իրականացվում են Գանձապետարանի կողմից:

Բանկը հաշվարկում է նաև իրացվելիության պարտադիր ցուցանիշներ օրական կտրվածքով՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների համաձայն: 2009թ. և 2008թ. ընթացքում Բանկի իրացվելիության ցուցանիշները համապատասխանում էին սահմանված պահանջներին:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է դրամական միջոցների չգեղչված հոսքերի տեղաբաշխումը Բանկի ֆինանսական պարտավորությունների և չճանաչված վարկավորման պարտավորվածությունների գծով՝ ըստ պայմանագրով սահմանված առավել վաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակներում ներկայացված արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է դրամական միջոցների պայմանագրային չգեղչված հոսքերը ֆինանսական պարտավորությունների կամ պարտավորվածությունների գծով: Այս ֆինանսական պարտավորությունների և չճանաչված վարկավորման պարտավորվածությունների գծով Բանկի կողմից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերը կարող են տարբերվել սույն վերլուծությունից:

Իրացվելիության դիրքը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	245	-	-	-	-	245	245
Հետգնման պայմանագրերի զծով վճարվելիք գումարներ	331,419	-	-	-	-	331,419	331,146
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	4,570,836	2,114,622	1,889,603	3,900,750	1,815,057	14,290,868	13,593,873
Այլ փոխառություններ	-	-	-	84,728	1,206,477	1,291,205	1,211,611
Այլ պարտավորություններ	4,705	31,455	-	-	-	36,160	36,160
Ընդամենը պարտավորություններ	4,907,205	2,146,077	1,889,603	3,985,478	3,021,534	15,949,897	15,173,035
Վարկավորման պարտավորվածություններ	1,151,774	-	-	-	-	1,151,774	1,151,774

Իրացվելիության դիրքը 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	216,291	-	-	-	-	216,291	215,937
Հետգնման պայմանագրերի զծով վճարվելիք գումարներ	999,628	-	-	-	-	999,628	997,857
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	4,509,396	169,398	1,059,973	823,935	2,933,721	9,496,423	9,006,033
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ	29,862	-	-	-	-	29,862	29,862
Այլ պարտավորություններ	3,708	1,011	30,791	-	103	35,613	35,613
Ընդամենը պարտավորություններ	5,758,885	170,409	1,090,764	823,935	2,933,824	10,777,817	10,285,302
Վարկավորման պարտավորվածություններ	1,087,826	-	-	-	-	1,087,826	1,087,826

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակով Բանկը պահում է իրացվելի ակտիվներ՝ բաղկացած դրամական միջոցներից և դրանց համարժեքներից ու կառավարության պարտատոմսերից, որոնց համար գործում է իրացվելի շուկա: Այս ակտիվները կարող են հեշտությամբ վաճառվել իրացվելիության պահանջները բավարարելու նպատակով: Այդ իսկ պատճառով, Բանկը անհրաժեշտ չի գտնում ներկայացնել այս ակտիվների ժամկետայնության վերլուծությունը՝ օգտագործողների կողմից իրացվելիության ռիսկի չափը և բնույթը գնահատելու համար:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակով Բանկի կողմից կիրառվող հիմնական միջոցը բարձր իրացվելի ակտիվների և ցպահանջ պարտավորությունների հարաբերակցությունների որոշումն է: Այս նպատակով բարձր իրացվելի ակտիվները ներառում են դրամական միջոցները, նոստրո հաշիվները, ոսկու ստանդարտացված ձուլակտորները, ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված պարտքային արժեթղթերը, ՀՀ ԿԲ-ի և այլ կորպորատիվ պարտքային արժեթղթերը, որոնց համար գործում է ակտիվ ու իրացվելի շուկա, որոնք գրավադրված չեն կամ որոնց օգտագործումն այլ կերպ սահմանափակված չէ: Ցպահանջ պարտավորությունները ներառում են հաճախորդների ընթացիկ հաշիվները և ցպահանջ ավանդները, ինչպես նաև ըստ պահանջի մարման ենթակա պարտավորությունները: Ստորև ներկայացված են նշված հարաբերակցությունները 2009թ. դեկտեմբեր ամսվա համար և հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում:

	2009թ. Առոյիս չանցած	2008թ. Առոյիս չանցած
Միջինը դեկտեմբերի համար	153.0%	85.7%
Միջինը ժամանակաշրջանի համար	114.2%	88.8%
Առավելագույնը ժամանակաշրջանի համար	155.2%	103.7%
Նվազագույնը ժամանակաշրջանի համար	84.9%	72.4%

Վերը նշված հարաբերակցությունները կիրառվում են նաև ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված իրացվելիության սահմանաչափերի հետ համապատասխանությունը գնահատելու համար:

Ծանոթագրություն 40-ում ներկայացված է լրացուցիչ տեղեկատվություն իրացվելիության ռիսկին Բանկի ենթարկվածության վերաբերյալ:

32 Կապիտալի կառավարում

Բանկի կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Բանկը որպես կապիտալ սահմանում է տեղական օրենսդրությամբ վարկավորող կազմակերպությունների կապիտալի համար որպես բաղկացուցիչ սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն բանկերը պետք է ապահովեն, որպեսզի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության ցուցանիշը («կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ») բարձր լինի սահմանված նվազագույն մակարդակից: 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ սահմանված նվազագույն մակարդակը կազմում էր 12%: 2009թ. և 2008թ. ընթացքում Բանկի կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը համապատասխանում էր սահմանված մակարդակին:

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման նկատմամբ կիրառվող Բանկի մոտեցումը չի փոխվել:

33 Պարտավորվածություններ

Բանկն ունի վարկեր տրամադրելու պարտավորվածություններ: Այս պարտավորվածություններն իրենցից ներկայացնում են հաստատված վարկերի, վարկային քարտերի սահմանաչափերի և օվերդրաֆտների գծով պարտավորվածություններ:

Բանկը տրամադրում է ֆինանսական երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ՝ հաճախորդների պարտավորությունների կատարումն երրորդ անձանց հանդեպ երաշխավորելու նպատակով: Այս պայմանագրերն ունեն ֆիքսված ժամկետներ՝ սովորաբար մինչև հինգ տարի: Բանկը տրամադրում է նաև երաշխիքներ՝ գործելով որպես միջնորդ արժեթղթերի փոխառության և վարկավորման գործառնություններում:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են պարտավորվածությունների պայմանագրային գումարներն ըստ դասերի: Աղյուսակում արտացոլված պարտավորվածությունների գումարներն ենթադրում են, որ գումարներն ամբողջովին տրամադրված են: Աղյուսակում ներկայացված երաշխիքները և ակրեդիտիվներ ներկայացնում են առավելագույն հաշվապահական վնասը, որը կգրանցվի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե պայմանագրային կողմերը չկատարեն ստանձնած պարտավորությունները:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Պայմանագրային գումար		
Վարկերի և վարկային գծերի գծով պարտավորվածություններ	494,119	673,364
Չօգտագործված օվերդրաֆտներ	456,312	269,263
Երաշխիքներ	201,343	145,199
	1,151,774	1,087,826

Վարկավորման վերը ներկայացված ընդհանուր պարտավորվածությունները չեն ենթադրում դրամական միջոցների գծով ասպագա պահանջներ, քանի որ այս պարտավորվածությունները կարող են ուժը կորցնել կամ դադարել գործել մինչև վերջիններիս կատարման ժամկետը:

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վերը ներկայացված պարտավորվածություններից 291,563 հազար դրամ գումարով պարտավորվածությունները ստանձվել էին երկու ընկերությունների նկատմամբ: Սա իրենից ներկայացնում է վարկային ռիսկի զգալի կենտրոնացվածություն Բանկի համար:

Բանկը շենքի կառուցման պայմանագիր է կնքել կապակցված կողմի հետ: 2009թ-ին Բանկը կատարել է 17,650 հազար դրամ գումարով կանխավճար շենքի կառուցման համար: Ընդհանուր պայմանագրային գինը կազմում է 109,761 հազար դրամ, և ղեկավարությունն ակնկալում է, որ պայմանագրով նախատեսված աշխատանքները կավարտվեն մինչև 2010թ. վերջը:

34 Պարտավորվածություններ գործառնական վարձակալության գծով

Վարձակալություն, որտեղ Բանկը հանդես է գալիս որպես վարձակալ

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարները հետևյալն են.

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	21,682	22,022
Մեկից հինգ տարի ժամկետով	81,662	82,929
Ավելի քան հինգ տարի ժամկետով	50,174	70,589
	153,518	175,540

Բանկը վարձակալում է մի շարք տարածքներ գործառնական վարձակալության պայմաններով: Վարձակալության սկզբնական ժամկետը սովորաբար կազմում է հինգից տաս տարի՝ այդ ժամկետից հետո վարձակալության պայմանագիրը նորացնելու հնարավորությամբ:

2009թ. ընթացքում գործառնական վարձակալության գծով ճանաչվել է 24,130 հազար դրամ գումարով ծախս համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում (2008թ-ին՝ 24,693 հազար դրամ):

35 Պայմանական դեպքեր

Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Բանկն ամբողջությամբ ապահովագրված չէ շենքերի և սարքավորումների վնասներից, գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից՝ առաջացած Բանկի գույքի օգտագործման կամ գործառնությունների հետ կապված պատահարների հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին հասցված վնասից: Քանի դեռ Բանկը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Բանկի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Դատական վարույթներ

Ղեկավարությունը տեղյակ չէ Բանկի դեմ հարուցված որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

Հարկային օրենսդրության հակասություններ և երկիմաստություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է հարկերի բազմազանությամբ և հաճախակի փոփոխվող օրենսդրությամբ, որը հաճախ հստակ չէ, հակասական է և պահանջում է մեկնաբանություններ հարկային մարմինների կողմից: Հաճախ տարբեր իրավասու մարմինները տալիս են տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերն ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության իրավասու մարմինների կողմից, որոնց օրենքով իրավունք է վերապահված կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային տարին ենթակա է ստուգման հարկային մարմինների կողմից հաջորդ երեք օրացուցային տարիների ընթացքում:

Այս հանգամանքները կարող են այլ երկրների համեմատությամբ էական հարկային ռիսկ առաջացնել Հայաստանի Հանրապետությունում: Բանկի ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները Բանկի ֆինանսական վիճակի համար կարող են լինել էական, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

36 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Վերահսկողություն

Բանկը չունի վերջնական վերահսկող կողմ: Բանկի բաժնետերերի կազմը ներկայացված է ծանոթագրություն 1-ում:

Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է «Աշխատակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը (տես՝ ծանոթագրություն 11):

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Տնօրենների խորհրդի անդամներ	37,379	31,495
Վարչության անդամներ	85,710	81,078
	123,089	112,573

Այս գումարները ներառում են Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների վերաբերող ոչ դրամային հատուցումները:

Ստորև ներկայացված են Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների մնացորդներն ու միջին տոկոսադրույքները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	<u>2009թ. հազ. դրամ</u>	<u>Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %</u>	<u>2008թ. հազ. դրամ</u>	<u>Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %</u>
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն				
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Հաճախորդներին տրված վարկեր	16,706	12%	53,044	12%
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	149,089	9%	63,428	9%

Ստորև ներկայացված են Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների գծով շահույթում կամ վնասում արտացոլված գումարները, բացառությամբ աշխատակիցների գծով ծախսերի, 2009թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	<u>2009թ. հազ. դրամ</u>	<u>2008թ. հազ. դրամ</u>
Շահույթ կամ վնաս		
Տոկոսային եկամուտ	2,351	1,615
Տոկոսային ծախս	(11,381)	(3,047)
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս	34	-

Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Այլ կապակցված կողմերը ներառում են բաժնետերերի և ղեկավարության ընտանիքների անդամներին ու բաժնետերերի և ղեկավարության վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններին: Ստորև ներկայացված են այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին տոկոսադրույքները 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև 2009թ. համար շահույթում կամ վնասում այս գործարքների գծով ճանաչված գումարները:

	Բաժնետերեր		Այլ կապակցված կողմեր		Ընդամենը
	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք %	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք %	հազ. դրամ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Հաճախորդներին տրված վարկեր					
- Հիմնական մնացորդ	-	-	578,752	14.1%	578,752
- Արժեզրկման գծով պահուստ	-	-	(6,203)		(6,203)
Այլ ակտիվներ	-	-	17,650	-	17,650
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ					
	692,870	9.7%	150,883	9.1%	843,7853
Շահույթ					
Տոկոսային եկամուտ	-		43,101		43,101
Տոկոսային ծախս	(47,222)		(26,327)		(73,549)
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	1,019		5,346		6,365
Այլ ընդհանուր և վարչական ծախսեր (նվիրատվություն խոշոր բաժնետիրոջ հետ կապված ընկերությանը)	-		(60,000)		(60,000)
Այլ եկամուտ	565		235		800

Ստորև ներկայացված են այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին տոկոսադրույքները 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև 2008թ. համար շահույթում կամ վնասում այս գործարքների գծով ճանաչված գումարները:

	Բաժնետերեր		Այլ կապակցված կողմեր		Ընդամենը
	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք %	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք %	հազ. դրամ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Հաճախորդներին տրված վարկեր					
- Հիմնական մնացորդ	-	-	146,123	14%	146,123
- Արժեզրկման գծով պահուստ	-	-	(1,461)		(1,461)
Այլ ակտիվներ	-	-	-	-	-
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ					
	666,735	9%	1,502,026	2%	2,168,761
Շահույթ					
Տոկոսային եկամուտ	26		16,759		16,785
Տոկոսային ծախս	35,592		17,665		53,257
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	1,741		4,248		5,989
Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	-		20,400		20,400

37 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում արտացոլված դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են հետևյալ հոդվածներից.

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Դրամական միջոցներ	610,480	292,482
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ – նոստրո հաշիվներ	1,446,907	1,157,508
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ – նոստրո հաշիվներ	1,267,691	164,636
	3,325,078	1,614,626

38 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների, գնանշվող վաճառքի համար մատչելի ակտիվների, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների և այլ փոխառությունների իրական արժեքը գնահատվել է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշվող շուկայական գների հիման վրա՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները:

Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները, բացառությամբ ստորև ներկայացվածների, հաշվարկվում են կիրառելով դրամական միջոցների գեղչված հոսքերի մեթոդիկան՝ հիմնված դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա՝ օգտագործելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ նմանատիպ պայմաններով գործիքի նկատմամբ կիրառելի գեղչման դրույքը: Ինչպես ներկայացված է ծանոթագրություն 19-ում, 32,736 հազար դրամ (2008թ-ին՝ 31,919 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով չգնանշվող, վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեթղթերի իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել:

Բոլոր ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ չգնանշվող, վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեթղթերի, գնահատված իրական արժեքները մոտավորապես հավասար են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին:

Ստորև աղյուսակում ներկայացված է իրական արժեքով գրանցված ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը, որոնց իրական արժեքը հիմնված է գնանշվող շուկայական գների վրա կամ հաշվարկվում է շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա հիմնված գնահատման մեթոդիկայի միջոցով՝ 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Գնանշվող շուկայական գին հազ. դրամ	Շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա հիմնված գնահատման մեթոդիկա հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Ֆինանսական ակտիվներ			
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	1,065,866	1,065,866
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	301,020	301,020

Ստորև աղյուսակում ներկայացված է իրական արժեքով գրանցված ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը, որոնց իրական արժեքը հիմնված է գնանշվող շուկայական գների վրա կամ հաշվարկվում է շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա հիմնված գնահատման մեթոդիկայի միջոցով՝ 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Գնանշվող շուկայական գին հազ. դրամ	Շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա հիմնված գնահատման մեթոդիկա հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Ֆինանսական ակտիվներ			
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	768,989	768,989
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	580,030	580,030

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չուներ այնպիսի ֆինանսական գործիքներ, որոնց իրական արժեքը որոշելու համար կիրառվել էր ոչ շուկայական դիտարկելի տվյալների օտագործումն ենթադրող գնահատման մեթոդիկա:

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գումարը, որով ֆինանսական գործիքը կարող է փոխանակվել իրազեկ, պատրաստակամ և անկախ կողմերի միջև գործարքում: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է մեկնաբանվի որպես իրացվելի՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների մարման ժամանակ:

39 Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են Բանկի տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են մինչև այս ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

	2009թ.			2008թ.		
	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %			Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	Այլ արտարժույթ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	Այլ արտարժույթ
Տոկոսակիր ակտիվներ						
Նոստրո հաշիվներ բանկերում	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	8.0%	4.0%	2.0%	-	-	2.2%
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	11.31%	-	-	8.0%	-	-
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	6.5%	-	-	8.8%	-	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	15.8%	16.2%	15.5%	17.4%	14.6%	15.9%
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	11.34%	-	-	8.9%	-	-
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	10.52%	-	-	-	-	-
Տոկոսակիր պարտավորություններ						
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ						
- Լոռո հաշիվներ	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
- Ժամկետային ավանդներ	-	-	-	7.5%	-	-
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ						
- Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ	1.0%	0.5%	0.5%	1.0%	0.5%	0.5%
- Ժամկետային ավանդներ	8.8%	9.4%	8.5%	9.2%	9.6%	7.5%
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	5.0%	-	-	7.3%	-	-
Այլ փոխառություններ	7.0%	-	-	-	-	-

40 Ժամկետայնության վերլուծություն

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ակտիվների և պարտավորությունների պայմանագրով նախատեսված մինչև մարումն ընկած ժամանակահատվածն առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.:

	Մինչև 1 ամիս հազ. դրամ	1-ից 3 ամիս հազ. դրամ	3-ից 12 ամիս հազ. դրամ	1-ից 5 տարի հազ. դրամ	Ավելի քան 5 տարի հազ. դրամ	Անժամկետ հազ. դրամ	Ժամկետանց հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ	610,480	-	-	-	-	-	-	610,480
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	1,446,907	-	-	-	-	179,076	-	1,625,983
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	2,568,529	181,280	-	-	-	-	-	2,749,809
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	10,267	3,272	296,099	258,684	497,544	-	-	1,065,866
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	502,083	-	-	-	-	-	-	502,083
Հաճախորդներին տրված վարկեր	479,844	746,812	2,742,839	7,916,392	387,621	-	427,115	12,700,623
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	75,141	225,879	-	-	32,736	-	333,756
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	18,127	-	-	17,243	301,535	-	-	336,905
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	1,374,634	-	1,374,634
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ	872	-	-	-	-	-	-	872
Այլ ակտիվներ	20,641	14,045	23,281	-	-	281,432	-	339,399
Ընդամենը ակտիվներ	5,657,750	1,020,550	3,288,098	8,192,319	1,186,700	1,867,878	427,115	21,640,410

	Մինչև 1 ամիս հազ. դրամ	1-ից 3 ամիս հազ. դրամ	3-ից 12 ամիս հազ. դրամ	1-ից 5 տարի հազ. դրամ	Ավելի քան 5 տարի հազ. դրամ	Անժամկետ հազ. դրամ	Ժամկետանց հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	245	-	-	-	-	-	-	245
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	331,146	-	-	-	-	-	-	331,146
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	4,510,016	1,993,159	5,444,944	1,640,487	5,267	-	-	13,593,873
Այլ փոխառություններ	-	-	5,134	1,206,477	-	-	-	1,211,611
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	-	-	-	-	-	58,746	-	58,746
Այլ պարտավորություններ	36,160	-	-	-	-	-	-	36,160
Ընդամենը պարտավորություններ	4,877,567	1,993,159	5,450,078	2,846,964	5,267	58,746	-	15,231,781
Չուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	780,183	(972,609)	(2,161,980)	5,345,355	1,181,433	1,809,132	427,115	6,408,629
Չուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	(807,308)	677,010	392,159	3,756,411	211,760	1,448,751	66,577	5,745,360
Կուտակային գուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	780,183	(192,426)	(2,354,406)	2,990,949	4,172,382	5,981,514	6,408,629	6,408,629
Կուտակային գուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	(807,308)	(130,298)	261,861	4,018,272	4,230,032	5,678,783	5,745,360	5,745,360

Քանի որ ֆինանսական գործիքների մեծ մասը ֆիքսված դրույքով պայմանագրեր են, մինչև պայմանագրային մարմանը մնացած ժամանակահատվածները ներկայացնում են նաև պայմանագրային տոկոսադրույքի վերանայման ամսաթվերը:

Աղյուսակում ներկայացված գումարներն իրենցից ներկայացնում են ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և չեն ներառում տոկոսների ապագա վճարումները:

«Ժամկետանց» սյունակում ներառված է ֆինանսական գործիքների միայն պայմանագրով նախատեսված ժամկետանց մասը:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ չնայած ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքով թույլատրվող անհատների ժամկետային ավանդների ժամկետից շուտ ելքագրման հնարավորությանը և այն փաստին, որ հաճախորդների հաշիվների 31%-ը ցպահանջ է, այս հաճախորդների հաշիվների տարբերակվածությունն ըստ քանակի և տեսակի ու Բանկի նախկին փորձը վկայում են, որ դրանք հանդիսանում են ֆինանսավորման երկարաժամկետ ու կայուն աղբյուր:

41 Ակտիվները և պարտավորություններն ըստ արժույթների

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արժույթների 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	<u>ՀՀ դրամ հազ. դրամ</u>	<u>ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ</u>	<u>Այլ արտարժույթ հազ. դրամ</u>	<u>Ընդամենը հազ. դրամ</u>
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ	402,783	149,844	57,853	610,480
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	450,411	875,776	299,796	1,625,983
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	181,944	821,628	1,746,237	2,749,809
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	1,065,866	-	-	1,065,866
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	502,083	-	-	502,083
Հաճախորդներին տրված վարկեր	7,674,179	4,700,686	325,758	12,700,623
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	333,756	-	-	333,756
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	336,905	-	-	336,905
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	1,374,634	-	-	1,374,634
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ	872	-	-	872
Այլ ակտիվներ	278,399	60,101	899	339,399
Ընդամենը ակտիվներ	12,601,832	6,608,035	2,430,543	21,640,410
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	226	19	-	245
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	331,146	-	-	331,146
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	4,728,368	6,435,446	2,430,059	13,593,873
Այլ փոխառություններ	1,211,611	-	-	1,211,611
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	58,746	-	-	58,746
Այլ պարտավորություններ	32,864	2,046	1,250	36,160
Ընդամենը պարտավորություններ	6,362,961	6,437,511	2,431,309	15,231,781
Չուտ հաշվեկշռային դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	6,238,871	170,524	(766)	6,408,629
Չուտ հաշվեկշռային և արտահաշվեկշռային դիրքերը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	6,238,871	170,524	(766)	6,408,629
Չուտ հաշվեկշռային և արտահաշվեկշռային դիրքերը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	5,832,280	(166,010)	79,090	5,745,360